

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

Gir det mening?

En studie av hva unge voksne opplever som meningsfullt i frivillig arbeid.

Kjetil Borgenvik

Veileder

Førsteamanuensis, Fredrik Saxegaard

*Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved
Det teologiske Menighetsfakultet og er godkjent som del av denne utdanningen*

Det teologiske menighetsfakultet, [2018, vår]

AVH5065: Masteroppgave profesjonsstudiet i teologi (30 ECTS)]

Studieprogram: Cand.teol

Antall ord: 18 850

Takk

Først og fremst vil jeg takke informantene mine. Uten dere hadde det ikke blitt noen masteroppgave, og jeg hadde visst mye mindre om hvordan frivillige reflekterer rundt arbeidet sitt. Jeg vil også få takke KRIKs hovedkontor ved Bjørnulf og Hans Petter som har gitt tilgang til lister og hjulpet meg med å finne så gode informanter.

Jeg vil også få takket min veileder, førsteamanuensis Fredrik Saxegaard, for kyndig veiledning, nødvendige spark bak og rask respons når jeg har trengt det. At jeg har kommet meg helskinnet gjennom dette skal han ha mye av æren for. I tillegg til Fredrik må jeg også takke Kjetil Fretheim som har bidratt med vurderinger i prosessen rundt å spisse oppgavens tema. Takk også til min far som vært korrekturleser i innspurten.

Alle dere trivelige MF-studenter som har vært med på alt for lange lunsjpauser andre distraksjoner; Tusen takk! Skrivningen hadde vært mye kjedeligere uten. Til slutt må jeg takke kona for støtte, oppmuntring og ansvarliggjøring ved å himle med øynene over tidvis lav produktivitet.

Sammendrag

Det har igjennom årene blitt produsert mye forskning rettet mot det sivile feltet og frivillighet. Denne forskningen har i stor grad fokusert på årsaker og motivasjon for det frivillige arbeidet og mindre på hva som gjør det meningsfullt å holde på med. Med det som utgangspunkt søker jeg i denne oppgaven å besvare følgende forskningsspørsmål:

«Hvilke faktorer spiller inn for å gjøre frivillig engasjement i en kristen organisasjon meningsfullt?»

Som case for studien valgte jeg Kristen Idrettskontakt, og jeg allierte meg med 4 informanter mellom 18 og 21 år. Alle har vært engasjert over tid. Metoden for oppgaven er kvalitativt intervju. Teorien som ligger til grunn for oppgaven er hentet fra Håkon Lorentzen og Johan von Essens arbeid. Igjennom intervjuene oppdaget jeg at det var mulig dele det de frivillige ønsket å løfte frem i fire kategorier.

De frivillige forteller om viktigheten av sosiale relasjoner, nyttefølelse, trosperspektiver og opplevelsen av tillit. De beskriver også viktigheten organisasjonen det frivillige engasjementet finner sted i. Hovedmomentene mine går det de frivillige verdsetter har fellestrekk med kollektivistisk tradisjon, og at troen er med på å skape en identitet igjennom det frivillige arbeidet.

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning.....	1
1.1	Tema.....	1
1.2	Motivasjon for valg av tema.....	2
1.3	Forskningsoversikt	3
1.4	Forskningsspørsmål	6
1.5	Forskningsdesign.....	7
1.6	Definisjoner og avklaringer	7
1.7	Disposisjon av oppgaven	9
2.	Teori	10
2.1	Frivillighet hos Håkon Lorentzen	10
2.1.1	Dugnadstradisjon	10
2.1.2	Filantropisk tradisjon	11
2.1.3	Kollektivistisk tradisjon	12
2.1.4	Kollektivismen under press	12
2.2	Von Essen om ideelle arbeidet og dets betydning	13
2.2.1	Von Essens femdeling	14
2.2.2	Personlige funksjoner av ideelt arbeid	16
2.3	Oppsummering	18
3.	Metode	19
3.1	Utvalg	19
3.2	Om det kvalitative forskningsintervjuet	20
3.3	Gjennomføring av datainnsamling og analyse.....	22
3.4	Reliabilitet og validitet	24
3.5	Etiske refleksjoner	25
3.6	forskerens rolle.....	25
4.	Analyse: Hva kom frem i intervjuene?	27
4.1	Nyttefølelse: Å gi noe tilbake	27
4.2	Sosiale relasjoner	31
4.3	Trosperspektiver.....	34
4.4	Tillit og ansvar.....	38
4.5	Frivillighetens arena.....	40
4.6	Kontekst og innhold for meningsfylt engasjement – en modell	41
5.	Drøfting: Hva sier intervjuene oss?	44

5.1 Felleskapsforpliktelse og individuell utfoldelse	44
5.1.1 Lojalitet og individualisme.....	44
5.2 Aktivitetsfelleskap eller verdibasert miljø?.....	46
5.2 Identitetsskapende tro.....	49
5.2.1 Identitet og ideologi.....	49
5.2.2 Identitet og praksis	50
5.3 Oppsummering	51
6. Avsluttende refleksjoner.....	53
Vedlegg 1: Intervjuguide.....	56
Vedlegg 2: Godkjenningsbrev fra NSD	58
Litteraturliste	62

1.0 Innledning

1.1 Tema

I den sivile sektoren er man helt avhengig av frivillig innsats og ulønnet arbeid for å holde hjulene i gang. Man har ikke økonomisk kapasitet til å kompensere innsatsen som ligger til grunn for at kirkegjengere ønskes velkommen, kollekter samles inn, fotballag trenes og korpskonserter arrangeres. I Norge har det lenge vært en sterk kultur for frivillig engasjement med organisasjonsliv tuftet på frivillig innsats og nabolagsdugnader. Men den sivile sektoren er i endring, og man ser nye former for frivillighet dukke opp. Hva kjennetegner de frivillige midt i denne utviklingen? Hvorfor er det fortsatt noen som blir værende i langvarige frivillige engasjementer? Og hva gjør frivillig engasjement meningsfull?

Johan von Essen skrev i 2008 sin doktoravhandling om hva det frivillige arbeidet betyr for den frivillige selv. Her stiller han intervjuobjektene spørsmål hvor han blant annet ber dem beskrive hva den frivillige innsatsen betyr for dem.¹ Dette er en del av frivillighetsforskningen hvor det enda ikke er gjort så mye arbeid. I et annet verk viser også von Essen til at det er gjort lite forskning på effekten religiøs aktivitet har på meningstilleggelsen i et frivillig engasjement.²

Målet med denne oppgaven er å lære noe om hva som gjør frivillig engasjement i en kristen organisasjon til en meningsfull aktivitet. Med det som utgangspunkt og de rammene som er lagt til grunn over anser jeg Kristen Idrettskontakt som en interessant case for studien. Som frivillig i KRIK får man muligheten til å drive med ting som mange har som hobby. Man kan være leder for lokallag som driver med dans, fotball, friluftsliv eller forskjellige idretter fra gang til gang. Slike aktiviteter legger til rette for mye sosial samhandling på samlingene. I tillegg skal det alltid være bønn og andakt på en lokallagstrening. Dette legger til rette for flere interessante spørsmålsstillinger. Hvor mye preger troen det frivillige engasjementet, og hvilke andre faktorer løfter de frivillige frem som viktige for sitt engasjement i KRIK?

---

¹ Von Essen, 2008: s. 250

² Von Essen, 2015: s. 5-6

1.2 Motivasjon for valg av tema

Gjennom teologistudiet har jeg flere ganger tenkt at frivillighet får for liten plass. Som fremtidig prest skal jeg være leder i en organisasjon som er helt prisgitt at den har frivillige som gjør en innsats for å holde liv i alle de tilbudene som man ønsker å gi folk i et lokalsamfunn. Med en økonomisk utvikling som kan tilsa at avhengigheten av frivillige ikke blir mindre de kommende årene. Derfor var det å skrive om frivillighet noe som gav mening for meg personlig. At det i tillegg åpner seg mulighet for å skrive om forholdet mellom mening og religiøs aktivitet i frivilligheten gjorde det hele enda mer spennende.

KRIK er en interessant setting for studien av flere grunner. Først og fremst fordi KRIK evner å engasjere mange ungdommer og unge voksne til frivillig innsats for å holde et utall lokallag, turer og leirer i gang. I tillegg har man i KRIK fokus på at det på alle samlinger skal være forkynnelse, enten samlingen varer en time eller en uke. Dermed blir det å være en trosformidler og utøver av tro, en del av det å være frivillig leder. Når man sammenholder dette med det faktum at de frivillige får utøve hobbyer når de er med i KRIK, så blir det ekstra interessant å se hvordan de frivillige vurderer hva det er som skaper mening. Som fremtidig prest er det som viktig å vite noe om hvordan jeg kan legge til rette for meningsfull frivillig innsats. Derfor ser jeg på oppgavens problemstilling som viktig.

KRIK er ikke direkte knyttet til noe spesifikt kirkesamfunn og ønsker å samarbeide med mange organisasjoner og kirker. De arrangerer konfirmantleir som mange av menighetene i Den norske kirke sender sine konfirmanter på. KRIK rekrutterer frivillige på en bred plattform, og i arbeidet er mange forskjellige kirkesamfunn representert. Formen på møter og andakter er i snitt nærere frikirkelig form enn en klassisk hovedgudstjeneste i Den norske kirke, men hvis man har nattverd, gjøres det etter Dnks ordninger. De fire ungdommene jeg har fått tak i til studien har forskjellig konfesjonell bakgrunn, uten at det gjøres til et fokusområde i oppgaven. Det som var sentralt for utvalget er at de er ledere i KRIK over lengre tid og at de er i omtrent samme alder (18-21 år).

Gjennom denne oppgaven håper jeg å kunne peke på noen faktorer som de frivillige beskriver som sentrale for et meningsfullt engasjement. Tanken er at selv om oppgaven tar utgangspunkt i KRIK vil funnene kunne si oss noe om frivillige mer generelt.

1.3 Forskningsoversikt

Det har med tiden vært gjort mange studier på frivillige og blitt skrevet mye om hvilke mekanismer som skaper frivillig engasjement. I forberedelsene til denne oppgaven hadde jeg fokus på tekster som så på sammenhengene mellom religion og frivillig engasjement. Det var allikevel nødvendig å gå til noen helt grunnleggende studier av fenomenet frivillighet. For å finne litteratur har jeg forhørt meg med fagfolk på Det teologiske Menighetsfakultetet, samt brukt søketjenestene Oria og Brage. I søkene har jeg brukt nøkkelord som «frivillig», «mening» og «religion», samt varianter av ordene på norsk og engelsk.

I norsk kontekst er Håkon Lorentzen et viktig navn i forskningen på det frivillige engasjementet. I oversiktsverket *Moraldannende kretsløp* fra 2007 skriver han om sivilsamfunnet, eller de felleskapene som er bygd opp rundt folks frivillige engasjement, til forskjell fra blant annet offentlig sektor og næringsliv.³ Lorentzen har et metafokus inn mot frivilligheten, og ser på de større tendensene. Videre skriver Lorentzen om tre frivillighetstradisjoner som har fotfeste i den norske konteksten. Dugnaden, Filantropien og Kollektivismen. Han stiller spørsmål ved om den kollektivistiske tradisjonen er under press som følge av nye motivasjonsgrunnlag for frivillig arbeid og økt profesjonalisering av sivilsamfunnet. Lorentzen ser på mekanismene internt i de tre tradisjonene og har det norske sivilsamfunnet som hovedfokus. For denne oppgaven er mange av momentene Lorentzen tar opp interessante. Finnes det fortsatt kollektivistiske tanker og verdifelleskap i organisasjonsfrivilligheten? Vi kommer tilbake til *Moraldannende kretsløp* i teoridelen av oppgaven.

Marc A. Musick og John Wilson står bak et annet oversiktsverk på frivillig engasjement: *Volunteers: A Social Profile*.⁴ Her har man fokusert mer på årsaker og motivasjon for frivillig engasjement. Musick og Wilson deler forklaringene på frivillig engasjement i subjektive disposisjoner, individuelle ressurser og sosial kontekst for frivilligheten. Subjektive disposisjoner er det som går på personlighet, motiver, personlige verdier og liknende.

---

³ Lorentzen, 2007: s. 7-8

⁴ Musick & Wilson, 2008

Personlige ressurser handler om helse, kjønn og sosioøkonomiske ressurser. Den sosiale konteksten for frivilligheten handler om livsfase, sosiale ressurser, rekruttering, lokale frivillighetstrender osv.

Tredelingen som blir nevnt over er blitt videreført av Dag Wollebæk, Synne Sætreng og Audun Fladmoe i rapporten *Betingelser for frivillig innsats: Motivasjon og kontekst*. Her er igjen det norske konteksten satt i fokus. Wollebæk, Fladmoe og Sætreng bruker et prosessperspektiv når de skal se på frivillige i norsk kontekst. Hva motiverer frivillige til å begynne i et frivillig engasjement, hvorfor forblir man frivillig, og hvorfor velger noen å slutte? En interessant bemerkning som rapporten gjør er at begrunnelser i retning av arbeidsmarked er lite fremtredende, men at det er verdibegrunnelser og læringsbegrunnelser som er mest representert.⁵ Rapporten snakker først og fremst om motivasjon for frivillig arbeid, og ikke om disse tendensene også gjelder for meningsskaping i frivilligheten.

Når det gjelder studier mer direkte rettet mot religiøs frivillighet står *Religion and volunteering: Complex, Contested and Ambiguous Relationships* frem. Antologien er redigert av Johan Von Essen, Lesley Hustinx, Jacques Haers og Sara Mels. I artiklene går forfatterne innom flere vinklinger hvor man ser på forholdet mellom religion, eller religiøse, og frivillighet. Her skriver blant annet von Essen og Haers om sammenhengene mellom et kristent kall og frivillig engasjement i artikkelen *Christian Calling and Volunteering*.⁶ I samme antologi står artikkelen *Religion and Social Solidarity*. Her kritiserer Paul Lichterman noe av det som blir lagt til grunn for den antatte positive koblingen mellom frivillig engasjement og religion. Denne positive koblingen tas for gitt i en del forskning.⁷ I den sammenheng er det relevant for meg å se på hva de frivillige selv sier om forholdet mellom religion og frivillighet.

I Norsk kontekst er det også flere studier gjort på frivillige religiøs sammenheng, og da særlig i Den norske kirke. Blant annet skriver Margit Bente Steensnæs om motivasjonen som ligger til grunn for frivillig innsats i kirken i sin master fra 2014. Fra et ledelsesperspektiv peker

---

⁵ Wollebæk, Sætreng og Fladmoe, 2015: s. 6-7, 154-55

⁶ Haers & von Essen, 2015: s. 23

⁷ Lichterman, 2015: s. 243-244

Steensnæs på tilhørighet, engasjement for å drive kirke og identitet som viktige aspekter ved frivilliges motivasjon.⁸ Steensnæs fokuserer på hva som skjer forut for engasjementet for å si noe om hva som motiverer de frivillige til å bli med. Dette er det samme fokuset som har preget forskningen. Spørsmålet til den frivillige er «hvorfør ble du frivillig?». Et interessant spørsmål å gå videre med er da: «hvorfør er du frivillig?».

Den norske kirke er også gjenstand for analyse i *Ansatte og Frivillige: Endringer i Den norske kirke*. I artikkelsamlingen pekes det blant annet på nye strukturer rundt hvilke stillinger som er lønnede og hvor det kreves kompetanse i Dnk. Kjetil Fretheim skriver at man i Dnk ser en profesjonalisering, blant annet gjennom nye og mer spesialiserte utdanninger for blant annet diakoner og kateketer.⁹ I samme artikkelsamling skriver Håkon Lorentzen om i hvilken grad kirken har basert seg på frivillige sammenlignet med idretten i Norge. Her peker han på at der hvor frivillige utgjør en relativt liten del av bildet i kirken, er graden av arbeid drevet på frivillig basis langt større i idretten. Idretten har også holdt på en slags intern prosess for å styrke fagkunnskapene til sine frivillige, mens kirken i stadig større grad benytter seg av utdanninger på studieinstitusjoner.¹⁰

Det har vært gjort forskning inn mot Kristen idrettskontakt flere ganger, men da som regel som en av flere organisasjoner som empirisk bakgrunn til en studie. Blant annet skrev Martine Ljønes i 2015 om seksuelle krenkelser og hvorvidt det er tematisert i ledertreningen.¹¹ I 2010 skrev Irene Trysnes doktoravhandling om kristne sommerstevner, hvor hun bruker KRIKs leir Arena som et av stedene for feltstudie.¹² Det er gjort lite studier som fokuserer på frivilligheten i KRIK, og dermed er min oppgave med på å dekke noe nytt i forskningen.

KRIK har også produsert materiale selv. Blant annet gav man i forbindelse med generalforsamlingen i 2017 ut en strategiplan for årene 2018-2021. Her bestemmes det at frivillighet og ledertrening skal stå som et av tre hovedsatsningsområder, sammen med

---

⁸ Steensnæs, 2014: s. 52, 62, 66

⁹ Fretheim, 2014: s. 54

¹⁰ Lorentzen, 2014: s. 119

¹¹ Ljønes, 2015: s. 2

¹² Trysnes, 2010

lokallag og evangeliefremføring. KRIK viser her til ambisjoner om å videreutvikle et allerede eksisterende system for å gi nødvendig kompetanse til folk som kommer opp gjennom frivilligsystemet. Altså bekrefter KRIK her et ønske om å utdanne sine egne ledere, enten det er gjennom ledertreningsprogrammer, skredkurs eller sjelesorgseminarer.¹³

Frivillighet er har altså vært gjenstand for forskning lenge, både i norsk og internasjonal kontekst. Allikevel er det ikke så mye tilgjengelig forskning som handler om hva som gjør frivillig innsats meningsfullt. Dette gjelder særlig i norsk kontekst. Vi ser at forskningen først og fremst er siktet inn på motivasjon for frivilligheten. Forskningen på den måten situert før det frivillige engasjementet finner sted. Ved å studere hva som gjør engasjementene meningsfulle er jeg med på å plassere forskningen i et frivillig engasjement som allerede er aktivt. Videre er det også skrevet lite om hvorvidt de frivilliges tro spiller en rolle i denne prosessen. Jeg ønsker derfor å gå dypere inn i disse temaene, og forhåpentligvis svare på noen spørsmål som forskningen ikke har kommet til enda.

1.4 Forskningsspørsmål

I denne oppgaven vil jeg søke å besvare følgende spørsmål:

«Hvilke faktorer spiller inn for å gjøre frivillig engasjement i en kristen organisasjon meningsfullt?»

Jeg vil jobbe ut i fra følgende underspørsmål for å på best mulig måte besvare forskningsspørsmålet:

- «Hvilken rolle spiller de frivilliges tro for å gjøre engasjementet meningsfullt?»
- «Hvordan beskriver de frivillige sitt engasjement i lys av spenningen mellom kollektivism og individualisme?»¹⁴
- «Er det noe spesielt med arbeidet til KRIK som gjør at de frivillige trives i akkurat den organisasjonen?»

---

¹³ Strategiplan 2018-2021 (KRIK) 2017: s. 3

¹⁴ Lorentzen, 2007: s. 65-67

1.5 Forskningsdesign

For å forsøke å svare best mulig på forskningsspørsmålet har jeg valgt å prate med de frivillige direkte. Muligheten lå der for å ta i bruk en survey hvor jeg sendte ut et spørsmålsett til informantene. En fordel med dette ville vært at jeg hadde hatt anledning til å samle data fra betraktelig flere frivillige. Man kan også argumentere for at informasjonen jeg hadde fått hadde vært enklere å systematisere da jeg var helt sikker på at alle de frivillige hadde svart på presist de samme spørsmålene.

Hovedgrunnen til at jeg allikevel valgte å gå for en kvalitativ tilnærming og betraktelig færre informanter var at jeg ønsket å treffe dem ansikt til ansikt. Målet med forskningen er å forstå mer om temaer som man ikke nødvendigvis kan regne med at en ung frivillig har ferdige tanker rundt. Dermed anser jeg samtalen jeg hadde med de informantene som en vesentlig del av forskningsprosessen. Et kvalitativt intervju gir en mulighet for oppfølgingsspørsmål, presiseringer og samtale som man ikke får gjennom en survey.

Analysen tar utgangspunkt i de fire intervjuene, og er skrevet etter at alle intervjuene var gjennomført. Jeg vil allikevel påstå at analysen begynte så snart samtalen med informantene var i gang. Dette fordi at informantene og jeg sammen drøftet og reflekterte rundt tankene de satt med. Noen ganger var det relevant å bidra med mine egne refleksjoner for å hjelpe dem med å sette ord på sine tanker. Jeg kaller dem informanter ettersom at de ikke deltok i eksperimenter, men først og fremst har gitt meg informasjon om sine egne refleksjoner rundt temaene. Underveis i teksten er det også naturlig å henvise til dem som «frivillige». De stedene jeg gjør det har jeg vært bevisst på å presisere at jeg sikter til de frivillige som var mine informanter.

1.6 Definisjoner og avklaringer

Oppgaven omhandler frivillig engasjement, og med det blir frivillighet et av de viktigste begrepene å klargjøre. Jeg slutter meg i prinsippet til von Essen når han påpeker at det å operere med korte og vide definisjoner resulterer i å favne alt for mange forskjellige aktiviteter. En ekstern definisjon er basert på tidligere forskning og subjektivitet, men dersom man virkelig vil forstå et fenomen bør definisjonen være intern. Altså at definisjonen

bør komme som et resultat av det mennesker selv sier om fenomenet.¹⁵ Dette gjør at definisjonen av det frivillige arbeidet blir tilpasset den enkelte forskning. I denne oppgaven bruker jeg derfor begrepet frivillig om dem som har sagt ja til å utføre oppgaver i forbindelse med drift av Kristen Idrettskontakts lokallagsarbeid uten å få økonomisk kompensasjon. Den frivillige er forpliktet til sitt arbeid i et år av gangen og alle som omtales som frivillige i denne oppgaven er minst inne i sin andre periode. I forlengelse av dette består det frivillige arbeidet i oppgavene den frivillige har forpliktet seg til å utføre i lokallagsarbeidet.

En vesentlig del av samtalene jeg hadde med de frivillige hadde tro som tema. Utfordringen med dette er tro er et begrep som det kan knyttes mye forskjellig mening til. I intervjuene presenterte jeg ikke noen definisjon for informantene, og dermed må jeg være innforstått med at begrepet kan tolkes forskjellig. Når det er sagt opplever jeg at hvordan en person opplever sin egen tro er opp til en selv. Det ville være urimelig for meg å si at noen ikke opplever sin tro som en viktig del av det frivillige arbeidet på bakgrunn av at deres opplevelse av tro ikke samsvarer med min. Dermed blir det opp til de frivillige å innholdsbestemme troen for seg selv. Vi sørget allikevel for å ha en felles forståelse på noen punkter slik at vi ikke snakket helt forbi hverandre. De frivillige fortalte at de var kristne. En del av troen de forteller om handler om en personlig overbevisning om at kristne sannheter gjelder. Videre handler også troen om praksiser som bønn, lesing i bibel, deltakelse på gudstjenester, forkynnelse og andre handlinger som de frivillige er med på å definere som trospraksiser.

Jeg har over gjort rede for at jeg ønsker å kikke på hva som gjør frivillig arbeid meningsfylt.. Jeg er med det ikke ute etter motiver for det frivillige arbeidet, og leter ikke etter årsakene til de at de er engasjerte. Mikael Lindfeldt skiller mellom eksistensiell og teoretisk mening. Den eksistensielle meningen handler om å oppleve og søke etter de følelsesmessig ladede inntrykkene som utgjør et menneskes liv. Den teoretiske meningen handler om å systematisere eller oppdage systemer og mønstre i tilværelsen.¹⁶ Mitt mål bli da å prøve å peke på hvilke faktorer ved det frivillige engasjementet som setter informantene i stand til å gjenkjenne systemene og tolke inntrykkene i livet ellers. Dette er min forståelse, men jeg er

---

¹⁵ Von Essen, 2008: s. 46-48

¹⁶ Von Essen, 2008: s. 36

nødt til å være åpen for at mine informanter tillegger begrepet annet innhold. Dermed blir utfordringen her litt som den var med tro.

Jeg kommer til å vise mye til Kristen Idrettskontakt. Organisasjonen kommer heretter til å omtales som KRIK. Forkortelsen brukes oftere som navn for organisasjonen enn det fulle navnet, og er vel etablert blant frivillige og deltakere i KRIK-miljøene rundt om i landet.

1.7 Disposisjon av oppgaven

Jeg kommer til å gå gjennom det teoretiske grunnlaget for forskningen i de neste kapitlene. Frivillighetsteorien er primært hentet fra arbeidet til Johan von Essen og Håkon Lorentzen. Påfølgende kapittel vil så gjøre rede for de metodiske valgene som jeg har tatt. I analysen kommer jeg til å ta det empiriske materiale jeg skaffet meg gjennom de fire intervjuene. Analysen deles opp tematisk etter hva de frivillige løftet frem som viktig for dem og avslutter med at jeg presenterer en modell. Oppgavens drøftingsdel vil hente opp sentrale poenger fra analysen og se disse i lys av teorien fra kapittel to. Til sist vil jeg avslutte oppgaven ved å oppsummere mine funn og forsøke å klargjøre hvorvidt jeg har fått svart på mine forskningsspørsmål.

2. Teori

I dette kapitlet vil jeg redegjøre grundigere for forskning som er relevant for arbeidet og som preger analyse og drøfting. Bidragene til von Essen og Lorentzen peker seg ut ved at de også gir teoriperspektiver på det empiriske feltet, og av den grunn løftes de særlig frem i dette kapitlet. Jeg tar utgangspunkt i Håkon Lorentzens *Moraldannende kretsløp*, da denne gir et bakteppe for hele prosjektet har jeg hatt. Deretter presenterer jeg Johan von Essens doktoravhandling fra 2008. von Essens bidrag gir teoretiske perspektiver som er mer direkte relevante for problemstillingen i denne oppgaven.

2.1 Frivillighet hos Håkon Lorentzen

Lorentzen er en av nestorene på frivillighet i norsk sammenheng. I *Moraldannende kretsløp* fra 2007 behandler han de tradisjonene som har preget den sivile sektoren i Norge, og diskuterer hvordan de står i møte med endringer i dagens samfunn.¹⁷ Det er innenfor denne sivile sektoren at det frivillige arbeidet finner sted. For mitt arbeid har det å forholde seg til tre ulike tradisjoner, og det å kunne skille mellom dem vært vesentlig. I hovedsak fordi det har vært viktig å ha oversikt over hva slags type frivillig engasjement jeg møtte når jeg snakket med de frivillige. Det har vært spesielt interessant å ha med seg det Lorentzen sier om samfunnsendringer som utfordring for den kollektivistiske tradisjoner i møte med ungdommene jeg har pratet med.

2.1.1 Dugnadstradisjon

Den første av de tre tradisjonene er dugnaden. Denne kan spores tilbake til middelalderen, og har sine røtter i nabohjelp og egalitær tankegang. Om en nabos låve var hardt skadd etter spesielt tøff vinter, skulle man stille opp for å hjelpe med å bygge opp igjen.¹⁸ Med fremveksten av foreninger og folkebevegelser på 1840-tallet fikk dugnaden en ny form. Foreningsdugnaden ble en effektiv måte å organisere frivillig arbeidsinnsats på for å få utført bestemte prosjekter. En misjonsforening som trengte å utføre reparasjoner på et bedehus kunne for eksempel kalle inn til dugnad for å få dette gjennomført. Dersom en av de oppmøtte var snekker kunne han bidra med sin kompetanse, og dermed spare foreningen

---

¹⁷ Lorentzen, 2007: s. 10-11

¹⁸ Lorentzen, 2007: s. 23

for utgifter. Tanken om at alle skal stille likt og at alle skal komme med, kommer til uttrykk gjennom at man gjør det lettere for medlemmer med dårligere råd å være med på det samme som dem med god råd. Inntekter eller penger spart på dugnad resulterer i lavere medlemskontingenter og dermed lettere tilgjengelighet for de fleste.¹⁹

Dugnaden er så veletablert i det norske samfunn at det er rimelig å anta at vi alle vokser opp med et nært forhold til den. En helt grunnleggende del av det å være forelder er å bidra med et eller annet i forbindelse med fotballag, korps, korsang eller speidertropper. Barna som vokser opp med dette ser foreldrenes engasjement og lærer av dette. At dugnaden er spesielt typisk for en norsk kontekst kommer kanskje enda tydeligere til uttrykk gjennom økt innvandring. Dersom man kommer fra kulturer hvor ansvaret for hverandre ligger til slekten snarere enn et utvidet felleskap, kan det være vanskelig å forstå hvorfor man arrangerer loppemarked i en skolegård en lørdag formiddag.²⁰

2.1.2 Filantropisk tradisjon

Filantropien er tuftet på et prinsipp om at alle har et ansvar for menneskene rundt seg. På 1600- og 1700-tallet var det primært kirken og de velstående som drev veldedighetsarbeid som fattighus og sykehus.²¹ Sammen med fremveksten av foreningslivet på 1800-tallet kom det nye aktører på banen for filantropisk arbeid. Lorentzen viser til dette som borgerlig filantropi. Vi kjenner i dag flere foreninger som ble grunnlagt med filantropisk formål og som er et møte mellom medborgerlig engasjement og kristen nestekjærlighet. Et av de fremste eksemplene på dette er nok Kirkens Bymisjon, før Oslo Indremisjon.²²

Filantropien har også, i likhet med de to andre tradisjonene, fått en egen undertradisjon med et økonomisk fokus. Den økonomiske filantropien kommer blant annet til uttrykk gjennom sparebanker og pensjons- og sykekasser.²³ Filantropien i større grad ansett som en gave enn dugnaden. Man gir av sin tid eller sine penger for å hjelpe et medmenneske. Det er altså i mindre grad enn i dugnaden en prinsipiell forventning om at mottaker ville gjort det samme om rollene var byttet om.²⁴

---

¹⁹ Lorentzen, 2007: s. 24-25

²⁰ Lorentzen, 2007: s. 27

²¹ Lorentzen, 2007: s. 29

²² Lorentzen, 2007: s. 32

²³ Lorentzen, 2007: s. 34

²⁴ Lorentzen, 2007: s. 38-39

2.1.3 Kollektivistisk tradisjon

Fremveksten av folkebevegelsene på 1840-tallet i Norge la nye premisser hele den sivile sektoren. Disse bevegelsene var landsomfattende og favnet vidt. De engasjerte folk ved bruk av taler, tro på fremtiden og at folk kunne utgjøre en forskjell. Skulle man oppnå fremskritt måtte man slå seg sammen med sine likemenn slik at de mange stemmene ble hørt. Dette dannet utgangspunktet for en kollektivistisk tradisjon som igjen kan deles inn i fire kategorier: religiøse-, humanistiske- og kulturelle organisasjoner samt arbeiderbevegelsen.²⁵

Man ser at koblingen mellom folkebevegelsene og politikken var sterke, og at disse koblingene står sterkt den dag i dag, til tross for at dette ble forsøkt visket ut etter Arbeiderpartiets overtagelse av makten etter 2. verdenskrig.²⁶

Solidarismen ble et etablert begrep for arbeiderbevegelsen i kampen for å markere seg som den viktigste sosiale bevegelsen. Solidarismen handlet om at folk skulle stå sammen «last og brast», og dele på både økonomisk vinning og økonomisk tap. Dette kom som en reaksjon på utstøtingen som fulgte i kjølvannet av industrialiseringen. I norsk sammenheng har arbeiderbevegelsen på mange måter beslaglagt begrepet «solidarisk», og det er derfor ikke vanlig å bruke det om foreninger eller organisasjoner som står utenfor arbeiderbevegelsen.²⁷

2.1.4 Kollektivismen under press

Siste punkt som tas med fra Lorentzen handler om en kollektivistisk tradisjon under press. Lorentzen argumenterer for en kollektivistisk tradisjon under strekt press fra samfunnsendringer og en stadig sterkere individualisme. Den selvrealiserende individualismen introduseres av den tyske filosofen Gottfried Wilhelm Leibniz.²⁸ Det hele bygger på en ide om at et menneske er autonomt og derfor kun kan fullt ut realiseres dersom det fristilles fra de kollektive rammene. Individualismen bryter også her med viktige prinsipper i kollektivismen som at alle mennesker er like og har felles behov. Man vet selv hva man må gjøre for å bli den beste mulige utgaven av seg selv. Dermed blir premissene for

---

²⁵ Lorentzen, 2007: s. 42-43

²⁶ Lorentzen, 2007: s. 45

²⁷ Lorentzen, 2007: s. 46-47

²⁸ Lorentzen, 2007: s. 66

å organisere seg i grupper annerledes enn hva de har vært tidligere. Fokuset blir i større grad på personlig utvikling i form av relasjoner eller fortjeneste.²⁹

Videre kommenterer Lorentzen hvordan langvarige forpliktelser gradvis blir sjeldnere i det sivile feltet. Motivert av individualisme og «what's in it for me»-tankegang endres synet på medlemmer og frivillige. Der hvor frivillige før var dedikert til en sak eller idé er det heller nå organisasjonene som prøver å gjøre seg attraktive for de frivillige. Dette arter seg til dels i medlemsfordeler og goder. Medlemmene går fra å være tilbudenes eiere til å bli kunder.³⁰ Gjennom frivillighetssentralene kunne man tilby frivillig engasjement uten fast forpliktelse eller medlemskap. En slags impulsiv frivillighet hvor man kan møte opp og få en oppgave.³¹ Denne utviklingen kan være med på å føre til at det blir langt vanskeligere å engasjere frivillige på langvarig basis. Dette er mye av årsaken til at jeg ønsket å prate med frivillige som har forpliktet seg for en lengre periode og som har vært aktive i minst et år allerede. En tendens man ser nå, ikke bare hos frivillighetssentraler, men også hos mer klassiske foreninger i kollektivistisk tradisjon er aktivitetsfrivillighet. Altså at frivillige ikke ønsker å være medlemmer men gjerne kan bidra fire timer en lørdag formiddag for det lokale turlaget. Lorentzen peker på dette som et tegn på at en livslang trofasthet erstattes av en nesten prinsipiell troløshet.³²

2.2 Von Essen om ideelle arbeidet og dets betydning

Det er ikke gjort så mye forskning på krysningen mellom frivillig arbeid og meningsskapning, men noen studier finnes det. En av dem er doktoravhandlingen til Johan von Essen fra 2008. I «*Om det ideelle arbetets betydelse*» har von Essen intervjuet 40 personer som er frivillig engasjert i to miljøorganisasjoner, en fotballklubb og Voluntørbyrå, som tilbyr frivillig sosialt arbeid uten en medlemsforpliktelse.³³ Målet med studien var å finne ut hva det frivillige arbeidet betyr for dem som utfører det. I den sammenheng bruker han også en del av studien til å grave i hvordan de frivillige opplever at arbeidet påvirker deres følelse av

---

²⁹ Lorentzen, 2007: s. 67-68

³⁰ Lorentzen, 2007: s. 70

³¹ Lorentzen, 2007: s. 72-73

³² Lorentzen, 2007: s. 75

³³ Von Essen, 2008: s. 3, 272-273

medborgerskap og deres menneskesyn.³⁴ Von Essen bruker ideelt arbeid for å beskrive det jeg velger å kalle frivillig arbeid. Han ser ikke noen åpenbar forskjell i meningsinnhold mellom begrepene, men opplever at «ideelt arbeid» har færre koblinger til bestemte typer bedrifter.³⁵ Siden jeg nå gjengir von Essen og siden det passer med hans femdeling kommer jeg også til å bruke ideelt arbeid som term i den neste delen.

2.2.1 Von Essens femdeling

Von Essen beskriver fem tema som de frivillige betegner som innholdet og meningen med ideelt arbeid. For det første sier alle i hans studie at ideelt arbeid er ulønnet. Dette blir dermed det tydeligste skillet på ideelt arbeid og folks yrkesliv. Dette betyr ikke nødvendigvis at de frivillige opplever det som rent altruistisk arbeid, da de forteller at de absolutt får noe igjen for det på andre områder enn økonomisk godtgjørelse.³⁶ Behovet for å skille mellom yrkesliv og ideelt engasjement fremstår som viktig for intervjupersonene. De anser den kommersielle sektoren som en naturlig plass å produsere varer som samfunnet trenger, men også som en amoralsk størrelse ettersom at det endelige målet er å gå i økonomisk overskudd. Det ideelle engasjementet er noe mer enn en produksjon av varer og tjenester, og innehar en moralsk forankring.³⁷ Han bemerker også at det ikke later til at de frivillige tydelig skiller mellom altruistiske og instrumentelle behov. Altså at det ideelle arbeidet både kan handle om å gi mening til en selv, og om å gjøre noe godt for andre.³⁸

Det neste temaet som blir tatt opp er nytten. Det ideelle arbeidet må være nyttig for noen eller noe. Det er også felles for de frivillige som von Essen har snakket med at de opplever at deres arbeid er nyttig. Om de ikke hadde opplevd nettopp dette sier de at de ikke ville vært med som frivillige. Altså understreker de fleste at dersom ikke man hadde opplevd at det man gjorde var nyttig, hadde det ikke vært nok med sosiale relasjoner og personlig utvikling. De snakker om mottakernytten som forskjellen mellom ideelt arbeid og en hobby. Dette

---

³⁴ Von Essen, 2008: s. 3

³⁵ Von Essen, 2008: s. 45

³⁶ Von Essen, 2008: s. 81

³⁷ Von Essen, 2008: s. 92

³⁸ Von Essen, 2008: s. 90-91.

innebærer ikke nødvendigvis at hobbyer er meningsløse, men at ideelt arbeid som et rent tidsfordriv blir for trivielt til å være meningsfullt.³⁹

Von Essen viser også til at det ideelle arbeidet oppleves som frivillig. Altså at man bidrar så lenge det oppleves oppløftende eller de har overskudd til å holde på med det. Et lite mindretall av hans intervjuobjekter opplever at det er en moralsk forpliktelse å arbeide ideelt, mens de fleste opplever det som noe de gjør fordi de ønsker det og ikke fordi de føler de må.⁴⁰ Von Essen peker på en slags verdisubjektivisme blant en del av intervjuobjektene. Altså at de anser seg selv som ansvarlige for å gjøre sine handlinger meningsfulle. De arbeider ikke for å få belønning eller karrieremuligheter fra de som har engasjert dem, men ser på det som sin egen oppgave å gjøre arbeidet til noe meningsfullt.⁴¹

Videre er det ideelle arbeidet et uttrykk for et engasjement. Et resultat av at den frivillige bryr seg om noe, en sak eller en bakenforliggende ideologi. Her blir det viktig at arbeidet er ubetalt, fordi det viser at engasjementet er genuint.⁴² Når de frivillige omtaler ideologi, ser det ut til at de frivillige ikke snakker så mye om innholdet i ideologien, men heller snakker om dens funksjoner. Ettersom en organisasjons ideologi er upersonlig, ønsker de ikke å definere den som deres. De snakker heller om sine egne overbevisninger og skaper med dette sin egen ideologi. Den koblingen de frivillige gjør mellom sitt ideelle arbeid og sine overbevisninger leder von Essen frem til en todeling av gruppen. Denne todelingen går på hvordan de ser på forholdet mellom menneskers overbevisninger i ideelt arbeid og politikk på statlig nivå. Den første og minste gruppen ser på det ideelle arbeidet som et måte å utvide den statlige politikken på. Den største gruppen ser på staten som nøytral og rasjonell aktør. Det ideelle arbeidet er derimot et uttrykk for et personlig og moralsk engasjement hvor mennesker er subjektet for moralen, i motsetning til hva tilfellet er i statlige rammer.⁴³

Det siste temaet som kommer frem av intervjuene er opplevelsen av felleskap. I det ideelle arbeidet opplever de frivillige et annet felleskap enn de gjør i sine hverdagsliv. Der hvor

---

³⁹ Von Essen, 2008: s. 93-94

⁴⁰ Von Essen, 2008: s. 105-107

⁴¹ Von Essen, 2008: s. 108

⁴² Von essen, 2008: s. 115-116

⁴³ Von Essen, 2008: s. 133-134

hverdagslivet oppleves som anonymt, gir det frivillige arbeidet anledning til å få en plass. Organisasjonen blir denne plassen, og gir en moralsk plattform for felleskapet. De frivillige skiller også mellom familien og organisasjonen gjennom at familien ikke er en naturlig plass for å ta diskusjoner og la seg utfordre på temaer man er uenige om. Dermed kan felleskapet i organisasjonen bli en arena hvor man kan søke personlig utvikling og identitet på en annen måte.⁴⁴

2.2.2 Personlige funksjoner av ideelt arbeid

I den første delen av sin analyse holder von Essen seg på et samfunnsnivå i den forstand at tar opp temaer som kan settes inn i en større kontekst. Den siste delen av analysen går med til å se på hvilke personlige funksjoner det ideelle arbeidet får for den frivillige. Her nevner han det å få en identitet, selvrealisering og å gjøre livet meningsfullt som tre funksjoner, hvor hver funksjon igjen har to tydlige undertema.⁴⁵

Under den identitetsskapende funksjonen forteller de frivillige om en mulighet til å påvirke verden rundt seg. Enten det er å prege lokalmiljøet gjennom engasjement i en fotballklubb, eller det er en større «redde verden»-tankegang som preger miljøorganisasjonene, så er det et ønske for de frivillige om å sette avtrykk etter seg. I en eller annen grad blir altså ideelt arbeid sett på som en måte å bidra til samfunnet på. Det er en måte å uttrykke seg som samfunnsengasjert på. Man får altså en slags arv som engasjert for noe større enn seg selv dersom man legger ned innsats i ideelt arbeid.⁴⁶

Den andre delen av den identitetsskapende funksjonen er at de frivillige får en sosial posisjon. De frivillige forteller at det ideelle arbeidet normalt er satt i en kontekst hvor de omgår mennesker som de trives med. I tillegg til dette er det også et felleskap for mennesker med et felles verdigrunnlag. Dette gir muligheten til å være seg selv og til å holde på med det man brenner for. Den sosiale posisjonen gjør at de opplever seg sett som dem de er.⁴⁷

---

⁴⁴ Von Essen, 2008: s. 148

⁴⁵ Von Essen, 2008: s. 151

⁴⁶ Von Essen, 2008: s. 153-154

⁴⁷ Von Essen, 2008: s. 155-157

Den første delen av selvrealiseringsfunksjonen går på å oppleve at man er nyttig. Her er deltakernes opplevelse av det å være nyttig i fokus. Den opplevelsen avhenger naturligvis av at av mottakernytten er tilstede, slik som jeg har gjengitt lenger oppe. Mottakernytten resulterer i en opplevelse av at man er behøvd for noe. Dette gjelder forsåvidt også for det ideelle arbeidet som helhet, men kommer tydelig til uttrykk den personlige opplevelsen.⁴⁸ Videre forteller de frivillige at ideelt arbeid gir dem en anledning til å at de får en mulighet til å bruke sin kompetanse. Dette gjelder både dem som rekrutteres for å gjøre en bestemt oppgave, og dem som får mer generelle oppgaver og opplever mestring. De får også muligheten til å utvikle sin kompetanse og skaffe seg ny kunnskap. Noen av de frivillige forteller at denne nye kunnskapen er med på å sette ting i system på en måte som gjør verden mer begripelig.⁴⁹

Den siste funksjonen handler om at ideelt arbeid er med på å gjøre livet meningsfullt. De frivillige har behov for å skille hverdagslivet og det ideelle arbeidet. Det ideelle arbeidet oppstår da som en kvalifisert sammenheng. Noen av de frivillige snakker om at oppi et hverdagsliv preget av rutiner, så er det å jobbe for noe mer enn seg selv med på å gjøre livet meningsfullt.⁵⁰

Det ideelle arbeidet har også en eksistensiell mening. De frivillige kobler det ideelle arbeidet til sin egen livshistorie. For noen kommer engasjementet i spesifikke organisasjoner av tidligere erfaringer, og for andre blir engasjementet i organisasjonene så viktig at det blir en måte å tolke sitt eget liv på. Blant annet forteller en frivillig om hvordan han opplevde suksess i yrkeslivet, men samtidig opplevde at når han nådde sine mål satt han igjen med en tom følelse. Hva skulle han gjøre nå? Det ideelle arbeide gav ham en arena hvor han kunne jobbe for mål som ikke bare kom han selv til gode. Dette var heller ikke mål som «risikerte» å bli oppfylt. Kampen mot fattigdom vil alltid være der.⁵¹

---

⁴⁸ Von Essen, 2008: s. 158-159

⁴⁹ Von Essen, 2008: s. 160-161

⁵⁰ Von Essen, 2008: s. 162-163

⁵¹ Von Essen, 2008: s. 164-166

2.3 Oppsummering

Frivilligheten en ser i Norge i dag er i stor grad preget av alle de tre tradisjonene Lorentzen presenterer. Den er et komplekst fenomen som Lorentzens teori gir en interessant tolkningsnøkkel til. Videre er bemerkningene rundt kollektivismens fall et interessant utgangspunkt for samtale med de frivillige jeg har pratet med. Forhåpentligvis vil jeg i analysen og drøftingen se om mine frivillige beskriver virkeligheten de er frivillige i på samme måte som Lorentzen.

Von Essens perspektiver gir min forskning et utgangspunkt for hva jeg skal se etter. De frivillige opplever at frivilligheten er viktig i en samfunnskontekst. De frivillige opplever det som meningsfullt at deres ideelle arbeid er ulønnet, nyttig, frivillig, er engasjementer på samfunnsnivå og at det bygger felleskap. For de frivillige personlig er det ideelle arbeidet med på å skape identitet, bidra til selvrealisering og gjøre livet meningsfullt. For min oppgave er det interessant å se om informantene forteller noe annet om hva som gjør det frivillige arbeidet meningsfullt. Jeg synes spesielt poengene von Essen tar opp med tanke på identitet er spennende å følge opp.

3. Metode

I denne oppgaven ønsker jeg å si noe om hva som gjør frivillig arbeid meningsfullt for unge voksne. Case for forskningen er Kristen Idrettskontakt, og jeg kommer til å bruke kvalitativt forskningsintervju som metode for datainnsamling. Målet med dette kapittelet er å redegjøre for valg av forskningsmetode, sampling, kontekst og fremgang under oppgavens analysedel.

3.1 Utvalg

Under kommenterer jeg valg jeg har tatt i forbindelse med gjennomføring av intervjuer og analyse. Jeg har også foretatt en prioritering med tanke på teori, og begrunnelsene for valgene jeg gjorde der har jeg redegjort for i teorikapittelet.

Jeg lagt til grunn bestemte kriterier i valget av intervjuobjekter. Jeg har ønsket meg unge voksne i alderen 18-21 år. Dette fordi det er et mangfold av tilbud til unge i denne alderen og dermed blir det interessant å høre hvorfor de trives der de er. De har alle frivillige engasjementer i KRIK som strekker seg over en lengre periode. KRIK har også en del frivillige knyttet til leir. Disse engasjementene er flyktige og varer gjerne bare en uke av gangen, altså akkurat når leiren foregår. Jeg har valgt å fokusere på dem som har lengre forpliktelser som frivillige. Den viktigste årsaken til dette er at det er en mye hyppigere utskiftning av de frivillige som er knyttet til leir enn det er blant dem som knyttet til langvarige oppgaver som for eksempel lokallagssamlinger. Mulighetene i samfunnet ellers for å gå inn i kortere engasjementer er mange, også engasjementer som har en eller annen form for kompensasjon ut over de eventuelle positive erfaringene det gir de frivillige. Jeg har ønsket meg en noe spisset sampling for å gjøre variasjonene i svar mer interessante. Jeg har kommet frem til de frivillige ved å bruke KRIKs interne lister over frivillige som jeg fikk tilgang til gjennom KRIKs hovedkontor. Jeg har bevisst unngått å velge intervjuobjekter som jeg kjenner selv, men har kontrollert at alle har vært i sitt frivillige engasjement i mer enn en periode, som normalt tilsvarer ett år.

Empirien består av fire intervjuer. Man kan alltid argumentere for at det hadde vært gunstig med flere intervjuobjekter for å i større grad kunne generalisere funnene i etterkant. Når det

er sagt så er dette en oppgave på 30 studiepoeng og rammene begrenser dermed antallet intervjuer som kan analyseres på en grundig måte. Jeg vurderer også et grundig intervju som viktigere for kvaliteten på oppgaven enn antallet intervjuer gjort. Oppgavens formål er å kikke på mekanismer i frivilliges forståelse av egen frivillighet som stikker såpass dypt at en survey-lignende tilnærming ikke ville vært det beste alternativet.

3.2 Om det kvalitative forskningsintervjuet

Jeg har i oppgavens innledningskapittel redegjort litt for hvorfor jeg har valgt det kvalitative forskningsintervjuet som arbeidsmetode. Kvale og Brinkmann omtaler det kvalitative forskningsintervjuet som noe som «..søker å forstå verden sett fra intervjupersonens side»⁵². I dette prosjektet ønsker jeg å lære noe om hvordan unge voksne med frivillig engasjement i KRIK tolker sitt engasjement, og dermed blir det naturlig å velge kvalitativt intervju som metode for prosjektet. I møte med prosjektet har det vært nødvendig å reflektere litt over mine egne holdninger til hva et intervju er, hvordan jeg forventer å finne data, og hva slags data jeg finner. Jeg vil her kort gjøre rede for noen av disse refleksjonene og for den faglitteraturen som ligger til grunn. Kvale og Brinkmann presenterer to grunnmetaforer – gruvearbeideren og den reisende. Disse to metaforene representerer to holdninger til intervjuprosessen, henholdsvis kunnskapsinnhenting og kunnskapskonstruksjon. I metaforen om gruvearbeideren ser man for seg at kunnskapen man er ute etter ligger lagret et sted i intervjupersonen og at intervjuerens oppgave er å gå inn og hente ut denne kunnskapen. Lik en gruvearbeider som leter etter malm. Kunnskapen som blir gravd frem er upåvirket og ren. I denne metaforen ser man på intervjuet som en utvinningsprosess som er adskilt fra analysen som kommer på et senere tidspunkt.

I reisendemetaforen ser man på intervjueren som en som er på reise til et fremmed land. Han vandrer i det ukjente landskapet og tar til seg inntrykk, samtaler med lokalbefolkningen og utforsker kulturen. Intervjueren har i denne metaforen et langt mer åpent sinn for hva slags kunnskap han kan komme til å finne på sin reise. Det kan lede til ny kunnskap om landet han besøker, nytolkning av hans hjemlige kultur og til og med ny selvinnsett. I denne metaforen ses intervjuet, transkripsjonen og analysen som sammenvevde faser i en kunnskapskonstruksjon. Altså foreligger ikke den konstruerte kunnskapen før hele

---

⁵² Kvale & Brinkmann, 2015: s. 20

prosessene er gjennomført.⁵³ Det er også viktig å bemerke at det ikke her tenkes at intervjupersonene sitter på all kunnskapen de deler før et intervju finner sted, men at slik kunnskap kan skapes gjennom samtalen som intervjupersonen ikke tidligere har vært bevisst på.

De to metaforene representerer naturligvis grovinndelinger, og her er ikke bildet svart/hvitt. Når det kommer til en mer deskriptiv tilnærming til kunnskapen som kommer frem av et intervju, enten den konstrueres eller hentes ut, så har Kvale og Brinkmann sju trekk som karakteriserer intervjubasert kunnskap. Intervjubasert kunnskap er produsert, relasjonell, samtalebaseret, kontekstuell, språklig, narrativ og pragmatisk.⁵⁴ Disse ligger som et utgangspunkt for hvordan jeg skal forstå den informasjonen jeg sitter igjen med etter mine intervjuer. Det er viktig at jeg forutsetter at intervjupersonene jeg prater med ikke nødvendigvis har reflektert mye over spørsmålene jeg stiller. Derfor er det naturlig å tenke at en del av svarene de gir vil de måtte komme frem til som et resultat av den samtalen vi fører. Det er også viktig å ha med seg at de vil være tilbøyelige til å ordlegge seg annerledes når de prater med en teologistudent som skal skrive master, en om de hadde pratet med en som kom fra institutt for samfunnsforskning for eksempel.

Jeg går inn i intervjuene med en tanke om at jeg ikke passer helt inn i noen av metaforene, men befinner meg et sted i mellom. På den ene siden forutsetter jeg at en del av den kunnskapen som jeg vil sitte igjen med etter gjennomført intervjuprosess er kunnskap som har blitt skapt i prosessen. Jeg har vanskelig for å se at intervjupersonene sitter med tankene rundt spørsmålene jeg skal stille så ferdig formulerte at det bare er for meg å hente dem ut. På den andre siden går jeg til intervjuene med et mål om å sitte igjen med data som omhandler et konkret tema. Altså går jeg ikke like åpent inn i intervjuet som en typisk «reisende» ville gjort. Jeg er bevisst at jeg kan lære nye ting om både meg selv og det jeg allerede kjenner til, men dette kommer ikke senere til å bli en del av datasettet jeg bruker til analyse.

---

⁵³ Kvale & Brinkmann, 2015: 71-72

⁵⁴ Kvale & Brinkmann, 2015: 76-78

Når det gjelder selve gjennomføringen av intervjuet støtter jeg meg til det Tim Rapley omtaler som «*interview as mundane interaction*»⁵⁵, eller dagligdags samhandling på norsk. Her handler det hele om en litt friere tilnærming til intervjuet enn hva man vil få dersom man er låst til en rekkefølge og spesifikke formuleringer i intervjuguiden. Poenget med denne tilnærmingen er å ta det hele ned til et nivå som gjør samtalen til nettopp det, en samtale. I intervjuet ønsker man fremfor alt å gi intervjupersonen rom til å svare, for så å stille oppfølgingsspørsmål, eller be dem utbrodere rundt viktige momenter i deres svar. Her kan man også tillate seg å bidra til samtalen gjennom å luften egne erfaringer eller ideer, samt det andres teorier dersom det skulle være passende for å holde under samtalen flytende.⁵⁶ I min kontekst opplever jeg det å bidra til samtalen som både naturlig og viktig for å bidra til intervjupersonenes refleksjon rundt tema. Som nevnt over er det naturlig å anta at de vil få en del spørsmål de ikke har reflektert over før, og da er målet med mine bidrag å gi dem litt selvtillit på sine egne refleksjoner og gi dem plass til å gjennomføre resonnementer. Når det er sagt så er det helt avgjørende at jeg som intervjuer er bevisst makten jeg sitter med til å påvirke og må naturligvis være varsom for å ikke bli for dominerende i intervjusituasjonen. Avslutningsvis vil jeg igjen støtte meg til Tim Rapley når han sier «*You can not escape the interactional nature of interviews.*»⁵⁷ Selv om et intervju aldri blir en normal samtale så vil det alltid bære samtaletrekk, og dermed er intervjuers bidrag og motiver en del av pakken. I denne oppgaven har jeg valgt å legge vekt på å skape en situasjon hvor intervjupersonene opplever at jeg er en aktiv del av samtalen slik at de føler seg motivert til å dele sine refleksjoner.

3.3 Gjennomføring av datainnsamling og analyse

Intervjuene gjennomføres på forskjellige steder, avhengig av ønske og fleksibiliteten til intervjuperson. Jeg ønsker å møte dem på et sted hvor de føler seg trygge. Jeg tar et bevisst valg om å ikke bruke Det teologiske Menighetsfakultetet som lokale fordi det da vil være større mulighet for å ødelegge for anonymiteten til intervjupersonene. I tillegg ville vi da vært på min «hjemmebane» og ikke på nøytral grunn. Selv om intervjupersonene velger sted for intervjuet, er det ønskelig med så lite bakgrunnsstøy som mulig, da jeg bruker

---

⁵⁵ Rapley, 2008: s. 25

⁵⁶ Rapley, 2007: s. 25-26

⁵⁷ Rapley, 2007: s. 26

båndopptaker. Den har jeg testet i forkant slik at jeg er sikker på at alt det tekniske fungerer som det skal. I transkripsjonen velger jeg å oversette så ordrett som mulig, og jeg vil til en viss grad å ta med gjentakelser som nektinger flere ganger (jf. Eksempel hos Kvale og Brinkmann⁵⁸) for å bevare tolkningsalternativer. Jeg har tatt et valg om å utelate tenkeord (hm, ect.) og pauser for å sørge for at teksten blir så lesbar som mulig til analysedelen av oppgaven. Jeg er bevisst på at dette kan begrense tolkningsalternativene, men jeg vurderer det slik at gevinsten med en sammenhengende tekst i her er større enn tapet ved å utelate dem.

I analyseprosessen starter jeg med å lese hele intervjutranskripsjonen grundig flere ganger for å sørge for at jeg har kontakt med helheten i teksten. Videre vil jeg gå inn for å kode intervjutranskripsjonene. Her er jeg ute etter å bli godt kjent med materialet på detaljnivå. Jeg er bevisst på ulempene eller farene ved å kode intervjuteksten. Blant annet risikerer man å miste noe av helheten når man deler en tekst opp på den måten. I tillegg rettes det kritikk mot at man risikerer å begrense tolkningsalternativene til en meningsytring gjennom å låse den til en bestemt kategori.⁵⁹ Med det i bakhodet vurderer jeg det fortsatt slik at gevinsten gjennom å få systematisert utsagnene til intervjupersonene etter tema er større enn farene ved det. Blant annet vurderer jeg dette som en måte å oppnå å finne frem til en tematisk inndeling som gjør hovedmålet med oppgaven, nemlig å drøfte funnene, langt mer oversiktlig.

Temaene jeg velger å fokusere på er dels inspirert av Johan von Essen sin studie på frivillig arbeid og dets betydning for de frivillige. Som det fremgår av teorikapittelet har hans studie vært til inspirasjon for mitt arbeid. Når det er sagt har det vært nødvendig for meg å supplere med egne kategorier for å favne det jeg sto frem som det viktigste for intervjuobjektene. Mye av årsaken til dette er at til forskjell fra von Essen har jeg et større fokus på trosutøvelse i det frivillige arbeidet, i tillegg til at mine frivillige er en del yngre. I analysekapittelet ønsker jeg å få frem mine funn så mye som mulig, men jeg kommer også til å trekke linjer til faglitteraturen. For at teksten skal bli mer naturlig velger jeg å gi intervjupersonene pseudonymer. Jeg velger her å kalle dem Ingrid, Hanne, Vegard og Mads.

---

⁵⁸ Kvale & Brinkmann s. 2015: s. 210

⁵⁹ Kvale & Brinkmann, 2015: s. 227

3.4 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om i hvilken grad man kan stole på resultatet av forskningen.

Reliabiliteten i dette prosjektet handler i stor grad om hvordan intervjusituasjonen håndteres og gjennomføres, samt at transkripsjon og analyse gjøres på forsvarlig måte. Som nevnt over, så har jeg vært bevisst på at jeg har valgt intervjupersoner som jeg ikke kjenner til fra før, men det er fortsatt tenkelig at de kjenner til meg gjennom å ha sett meg på arrangementer i regi av KRIK. Det er derfor viktig å huske at intervjupersonene er troende til å svare annerledes når de prater med meg, enn hva de ville gjort om de hadde pratet med noen som i større grad hadde vært oppfattet som nøytral. De vil jo nødvendigvis vite at jeg er teologistudent, og kanskje også vite at jeg er en aktiv deltaker i KRIK. Når det gjelder spørsmålene i intervjuet så er de skrevet på forhånd slik at samtalen kan styres i noenlunde lik retning i hvert intervju. Når det er sagt så er intervjuene en muntlig og punktuell handling som gjerne har en tendens til å gå i retning av det jeg og intervjupersonen finner mest interessant å snakke om. Dermed vil man aldri kunne gjenskape et identisk intervju selv med samme person, selv om jeg vurderer det slik at jeg ville fått omtrent de samme svarene på de samme spørsmålene om intervjuene skulle vært gjentatt med de samme personene. Jeg er ikke nøytral, og helt objektiv vil et menneske aldri være i stand til å være. Både ovenfor målet med forskningen og ovenfor hvordan jeg preger intervjuet. Allikevel er jeg naturligvis oppmerksom på at jeg strekker meg langt for å unngå ledende spørsmål og annet som påvirker svarene i stor grad.

Relevansen av begrepet validitet har blitt diskutert i møte med den kvalitative forskningen. Noen peker på at validitet primært er relevant når man snakker om forskning som resulterer i tall. En slik forståelse av begrepet validitet vil kunne sies å være noe smal. Dersom man utvider forståelsen ved å heller stille spørsmålet: «undersøker jeg det jeg ønsker å undersøke?», blir validitet også relevant for kvalitativ forskning. Kvale understreker det at et prosjekts validitet i stor grad avhenger av den håndverksmessige kvaliteten på arbeidet som ligger bak prosjektet.⁶⁰ Validiteten til et prosjekt avhenger av i hvor stor grad slutningene og analysene som foretas er korrekt utledet fra de premissene som er lagt.⁶¹ Dermed er det

---

⁶⁰ Kvale & Brinkmann, 2015: 278

⁶¹ Kvale Og Brinkmann, 2015: s. 276

viktig at jeg hele tiden er oppmerksom på at intervjuguide, analyse og slutninger som trekkes henger sammen med problemstilling. Validitetsvurderingen blir dermed ikke en konkret delprosess i produksjonen av denne oppgaven, men snarere en tankemåte som må gjennomsyre hvordan jeg arbeider gjennom hele prosessen.

3.5 Ethiske refleksjoner

I denne studien strekker jeg meg for å ivareta forskningsdeltakernes anonymitet og personvern. I den sammenheng har prosjektet blitt meldt inn til Norsk senter for Forskningsdata (NSD) og godkjent av dem. Videre har alle forskningsdeltakerne skrevet under på et samtykkeskjema som er utarbeidet etter mal fra NSD. De har fått vite at de har anledning til å trekke seg uten begrunnelse når det skulle være i prosessen, helt frem til prosjektet skal leveres.

I intervjuene svarer forskningsdeltakerne på spørsmål som omhandler livsyn og andre temaer som er sensitive. Derfor vil publisert materiale være helt anonymisert og intervjuene slettes i etterkant av at prosjektet er levert. I transkriberingsprosessen er sensitive opplysninger som kom frem i intervjuene anonymisert. Alt materiale oppbevares på min private datamaskin som er passordbeskyttet. Jeg har valgt å ikke anonymisere KRIK ettersom at jeg bruker begrepet lokallag flere ganger. Dette er et begrep som er meget innarbeidet i måten KRIK omtaler sitt arbeid i på lokalt plan. I tillegg er idretten, og formen på en lokallagssamling et moment som er relevant å snakke om i oppgavens analysedel.

3.6 forskerens rolle

Jeg er aktiv i KRIK, eller KRIKer som vi gjerne kaller oss. Det blir derfor viktig for meg å være bevisst i inngangen til intervjuene at noen av intervjupersonene kanskje kjenner til meg, selv om jeg har valgt folk som jeg ikke kjente navnene til. KRIK-miljøet er oversiktlig nok til at det er fullt mulig at noen har sett meg på KRIK-arrangementer og kjenner meg igjen. Jeg har også prøvd å godt det lar seg gjøre å ikke la min bakgrunn prege skriveprosessen i for stor grad, selv om en helt objektiv forskning er umulig å oppnå, og kanskje heller ikke ønskelig i kvalitativ forskning. Derfor prøver jeg heller å være bevisst på hva jeg tar med meg til arbeidet, enn å prøve å legge all bagasjen min til side. Jeg har, der hvor det har vært naturlig,

spilt litt på egne erfaringer fra KRIK-arbeid i intervjuene. Dette har jeg gjort for å skape en samtale ut av intervjusituasjonen slik som jeg skriver at jeg ønsker over.

Jeg har opplevd at jeg har andre begreper og mer teori som bakgrunn for min inngang til intervjuene enn hva intervjuobjektene har. Dette har medført at jeg flere ganger har opplevd at jeg ønsker å hjelpe dem til å uttrykke seg, der hvor det virker tydelig at de ikke helt har språk for hva de prøver å få sagt. Dette har jeg også noen ganger tillatt meg å gjøre, men med stor varsomhet. Jeg er bevisst på at dersom jeg bidrar for mye med mine formuleringer og mitt språk, begrenser jeg muligens intervjupersonens mulighet til å uttrykke seg. Når det er sagt opplevde jeg at ved å gjøre dette på en gjennomtenkt måte, for eksempel med å stille oppfølgingsspørsmål fremfor å foreslå svar, har deltakerne klart å sette ord på ting som de kanskje ellers ville stått fast på. Jeg har også opplevd i samtlige intervjuer at de ikke helt ville frem til det jeg trodde de ville frem til, og det ble en bekreftelse på at jeg ikke la ord i munnen på dem.

Noe som jeg ikke går nøyere inn på her, men som det er relevant å ha nevnt er kjønnsperspektiver. En kvinne ville antageligvis fått andre svar enn hva jeg som mann får. Blant informantene har jeg to gutter og to jenter. Dette i hovedsak fordi de var gode kandidater basert på andre kriterier. Jeg har ikke lagt merke til tydelige forskjeller blant informantenes svar som det er logisk å koble til kjønn. Dette kombinert med relativt få informanter og et begrenset antall ord som rammer for oppgaven er årsaken til at kjønnsperspektiver ikke er et fokus i analysen og drøftingen.

4. Analyse: Hva kom frem i intervjuene?

4.1 Nyttfølelse: Å gi noe tilbake

I analysen kommer jeg til å ta for meg de faktorene som de frivillige løftet frem som viktige i intervjuene. Den første kategorien som tydelig preget samtalene er opplevelsen av å gjøre noe nyttig for andre. Deltakerne forteller at det å skape noe er noe annet enn å bare være en deltaker på arrangementer.

*«Her så føler jeg at jeg kan gi noe tilbake igjen.»
- Ingrid*

Formuleringen over dukker opp flere steder i intervjuene, og de frivillige verdsetter tydelig å kunne gjøre noe aktivt for felleskapet. I følge von Essen er opplevelsen av å gjøre noe nyttig i sitt frivillige arbeide helt essensielt for at det skal være meningsfullt. I følge hans funn er det ikke nok at et arbeid er morsomt å drive med, personlig utviklende eller innebærer gode relasjoner dersom arbeidet ikke er nyttig for noen.⁶² Hans funn ser uten tvil ut til å gi gjengklang i det som kom opp i mine intervjuer. Denne nyttfølelsen det er snakk om er først og fremst en som retter seg mot andre, eller det von Essen kaller «mottakernytte». De frivillige forteller om å gjøre noe som betyr noe for andre. I von Essens studie kan det handle om alt fra trivielle hverdagsgleder som barn som spiller fotball, til større saker som kampen mot klimaforandringer.

Det er interessant å merke seg at ønsket om å gi noe både handler om et ønske om at det man gjør er nyttig for brukerne av tilbudet de er med på å skape, og samtidig at organisasjonens betydning for de frivillige er stor. De frivillige jeg har snakket er ikke nødvendigvis i samme lokallaget nå som da de var mottakere av tilbudet selv. Derfor virker det som om følelsen av å skulle gi noe tilbake ikke nødvendigvis er knyttet til konkrete personer, men er uttrykk for en slags lojalitet ovenfor organisasjonen som har gitt dem gode erfaringer tidligere. Dette understrekes videre av at flere av deltakerne forteller at det ikke hadde vært det samme å være frivillig et annet sted. På spørsmål om det hva som skiller engasjementet i akkurat KRIK fra det å være engasjert i et vanlig idrettslag svarer Mads:

---

⁶² Von Essen, 2008: s. 93, 103

«Det første som slo meg sånn at.. Idrettskontakt og ikke bare et fotballag. Det husker jeg selv når jeg spilte på fotballag. (...) Alle møter på KRIK-trening med en veldig åpen innstilling. Det gjør ingen ting om du bommer på den ene sjansen, ikke sant. (...) Det skal jo være konkurranse, men det er jo gøy å ha den åpenheten da. Sånn at alle får plass.»

- Mads

Mads sier altså tydelig at det er noe ved organisasjonen eller måten de jobber på som er viktig for ham. Når da deltakerne videre understreker at de var deltakere i aktivitetene før de ble ledere blir det tydelig at KRIKs særtrekk i modell, eller måte å arbeide på har gitt dem noe viktig. Det er dette «noe» de opplever som viktig å kunne gi tilbake til nye deltakere.

Men hva er da dette «noe» som de frivillige trekker fram som det de har lyst til å gi videre? Det kommer frem av samtalene at det gjerne er to ting som skiller seg ut. Ingrid er med i et lokallag hvor man ikke driver med ballidrett og lek slik som er vanligst i KRIK-sammenheng. Dette beskriver hun som en fin mulighet til å få flere med og dele det sosiale felleskapet med dem som kommer. Hun beskriver miljøet som noe som en gang var viktig for henne.

«Sånn at det er mange som kanskje har lyst til å være med i miljøet men som kanskje ikke liker så godt for eksempel volleyball eller sånn. Og det var kult da at de heller kunne komme til vårt lokallag. ⁶³»

- Ingrid

Ordet miljø går mye igjen i samtalene. Begrepet ser også ut til å favne mer enn bare de sosiale relasjonene mellom menneskene som er tilstede på en lokallagstrening. Slik fremstår det når de frivillige forteller også. Over snakker Ingrid om mer enn bare det at hun invitere andre inn for å få venner. Miljøet hun beskriver fremstår som preget av mer enn vennskap, men også av trygghet og felles verdier. Igjen ser vi spor av at hun opplever det at disse verdiene ikke er spesifikke for akkurat hennes lokallag, men også for andre lokallag i organisasjonen. Vegard sier som stemmer godt overens med det Ingrid beskriver:

---

⁶³ Erstattet navnet på lokallaget med «vår trening» av hensyn til intervjupersons intervjupersonens anonymitet.

«Det var jo hovedgrunnen til at jeg ville bli leder selv også. Fordi jeg hadde såpass gode erfaringer med det å være deltaker, og da ville gi noe tilbake til de som kom til å bli i samme posisjon som det jeg var i når jeg var deltaker da.»

- Vegard

Disse gode erfaringene han forteller om handler om hvordan han ble tatt i mot og hvordan det føltes å være en del av lokallaget når det startet. Han hadde nettopp begynt på ungdomsskolen og opplevde KRIK som en trygg plass å komme til. Nå er det å legge til rette for at nye ungdommer skal få oppleve miljøet på samme måte hans mulighet til å gi noe tilbake.

I intervjuet med Mads trekker han frem det andre momentet som står frem som noe intervjuobjektene opplevde som viktig å «gi tilbake». Han opplevde at KRIK var med på å hjelpe ham å forstå hva den kristne troen handlet om. Han trekker dette frem som avgjørende drivkraft i engasjementet.

«KRIK gjorde at jeg forsto mye av hva den kristne troa handlet om. (...) Det er ikke sånn at man tenker over det i øyeblikket når vi spiller fotball for eksempel, men når man av og til kan få det litt på avstand så ser man at det er jo givende, sånn sett. At det kan røre ved andre på den måten en selv har kjent på ting på en måte.»

- Mads

Over sier Mads to ting. For det første han forteller om organisasjonen og engasjementet som noe som har preget troen hans på et personlig nivå. Trosperspektiver kommer senere som et eget avsnitt i dette kapittelet, og samtlige deltakere sier at det er viktig for dem at KRIK er en kristen organisasjon. Men Mads forteller også om utadrettethet når det kommer til troen. Han opplever det som givende å kunne dele den kristne troen med andre. Å legge til rette for at de kan bli «rørt» på samme måte som han har opplevd det på.

«Og, ja jeg synes jo det er sykt gøy å møte folkene hver gang. Og i alle fall hvis det kommer folk som ikke har vært noe særlig borti miljøet før. Så det er veldig kult.»

- Ingrid

Av det Ingrid sier her kan det se ut til at noe av den nyttefølelsen som skapes blant lederne kommer av opplevelsen av at det de gjør faktisk fungerer. De opplever det som givende når de ser at folk som ikke har vært borti miljøet før, finner seg til rette. Kombinasjonen av fokus på kristen tro og et trygt miljø ser ut til å være det intervjuobjektene ønsker å dele gjennom sitt frivillige engasjement. I KRIK-sammenheng kan man også si at de to henger tett sammen, og er også nært knyttet til det KRIK som organisasjon har som mål for sitt arbeid.⁶⁴ Det skal sies at dette ikke er noe deltakerne presiserer spesifikt, men snarere understreker de disse tingene som noe som oppleves godt for dem der og da. Resultatet av nytten de gjør gjennom sitt arbeid, utspiller seg i miljøet på lokallagstreningene de arrangerer.

Til sist kommer det frem at hva som oppleves nyttig ser ut til å være i forandring for de frivillige.

«En var liksom sykt fokusert på at i dag skal jeg ha oppvarming, jeg skal ha ditt, jeg skal ha datt. Jeg leste på 1-2-3-Lek! for å finne det jeg skulle gjøre. Men jeg følte veldig ansvar da, for at: «Okei, nå er det mitt ansvar å få gjennomført det». Nå har jeg fått litt avstand til de reint praktiske tingene på den måten i forhold til treningsgjennomføringen. Når jeg ikke har så mye fokus det, så er det vel mere som jeg nevnte at man innser hvordan dette kan påvirke andre da.»

- Mads

I starten var mestringsfølelsen av å arrangere en oppvarming nok til å gi en følelse av bidrag og nytte. Nå ser Mads litt annerledes på ting. Han nevner «*det større bildet*» flere ganger, og sikter med det til at det først er når han tar et tar et skritt tilbake og ser på arbeidet med lokallaget fra utsiden at han kjenner at han gjør noe nyttig. Han reflekterer rundt hvordan opplevelsen av å bidra har endret seg de siste årene. Funnene til von Essen tilsier at nyttefølelsen går foran andre goder ved det å være frivillig. Dersom noe ikke oppleves nyttig er det ikke så mange andre ting som kan kompensere nok til at man ønsker å fortsette med

---

⁶⁴ KRIKs Lokallagshefte, 2018: s. 9

det.⁶⁵ De jeg har snakket med sier ikke det eksplisitt, men det ligger allikevel under at de helt tydelig drives av noe mer enn bare de konkrete arbeidsoppgavene sine.

Det ser tydelig ut til at opplevelsen av å gjøre noe nyttig preger deltakernes opplevelse av mening i det frivillig arbeidet. Det å oppleve at man er en del av en organisasjon som jobber for et mål som de frivillige tror på ser ut til å stå svært sterkt. Spesielt ettersom det er deltakernes egen erfaring at målet til organisasjonen er godt og gir resultater. Her er det også passende å bemerke at de kategoriene går noe over i hverandre. De snakker ikke «bare» om nyttefølelsen, men også nyttefølelsen handler om å legge til rette for at de andre faktorene skal få plass.

4.2 Sosiale relasjoner

Som nevnt i forrige avsnitt trekker informantene mine frem de sosiale relasjonene, eller miljøet, som noe de ønsker å dele med deltakerne i sine respektive lokallag. Men de betydningen av de sosiale relasjonene ser ut til å prege de frivillige på andre måter enn bare noe de de tilbyr andre. Gjennom intervjuene så jeg at de frivillige snakker om de sosiale relasjonene på to måter, hvor begge betydde mye for dem. Først kommer jeg til å se på hvordan snakker om relasjonene i en «person-til-person» sammenheng, og deretter hvordan de snakker om hva de mener er viktig blant tingene som preger miljøet mer generelt.

Von Essen fant i sine studier at hans forskningsdeltakere skilte tydelig mellom det å være borgere i et samfunn og det å være aktive i frivillig arbeid. I hovedsak fordi at felleskapet man opplever som frivillig gir en mulighet til å tre ut av anonymiteten som kan oppleves som bare samfunnsborger. En av deltakerne i hans studie bruker det eksempelet at der hvor organisasjonsfrivillighet tilbyr definerte relasjoner, kan det å være samfunnsborger ofte oppleves som å møte en fremmed på gaten.⁶⁶ Jeg var interessert i å finne ut om mine forskningsdeltakere vurderte de sosiale relasjonene de opplevde personlig som viktige for deres opplevelse av et meningsfullt engasjement. På spørsmål om miljøet betyr mye for ham i hans frivillige arbeid svarer Mads:

---

⁶⁵ Von Essen, 2008: s. 93

⁶⁶ Von Essen, 2008: s. 149-151

«Ja, for å si det sånn. KRIK i Oslo har vært avgjørende for min vennekrets her. Jeg kom til Oslo uten så mange. Jeg hadde liksom de hjemmefra I Trondheim, i Bergen.»

- Mads

Mads forteller at møtet med Oslo som fersk student var utfordrende sosialt, og det var vanskelig å finne arenaer hvor det var naturlig å komme i kontakt med folk. Han hadde fortid som leder i et lokallag på hjemmeplassen sin, og endte dermed opp med å teste ut et av KRIKs lokallag i Oslo. Det resulterte i det han kaller et vendepunkt hvor han fikk venner, og et trygt miljø å forholde seg til hvor han ikke bare var en i mengden. Han sier at dette var mye av årsaken til at han også valgte å bli med som frivillig. Mads er ikke alene om å sette miljøet svært høyt i den frivillige innsatsen. Samtlige sier at relasjonene til de andre i lokallaget er helt avgjørende for at de ønsker å holde på med det frivillige arbeidet.

«Ja, altså jeg vil jo anse meg som en veldig sosial person, så alt som innebærer kontakt med deltakere og andre jeg samarbeider med er vel det jeg liker best.»

- Vegard

Over har Vegard blitt spurt om hvilke av arbeidsoppgavene han liker best å holde på med. Han trekker tydelig frem de oppgavene som innebærer sosial interaksjon. Videre sier også alle at de har venner i lokallaget som er enten andre ledere eller deltakere. Både venner de har fått og venner som de har engasjert seg sammen med. Mads nevnte over at det sosiale i hans lokallag hadde vært helt avgjørende for ham i Oslo. Han forteller at de vennene han har fått er blant dem han bruker mest tid sammen med. Også Ingrid forteller om nære venner i lokallaget. Hun startet opp sammen med gode venninner, og sier at det gjør engasjementet bedre enn om hun ikke hadde hatt nære venner der.

«Det er det absolutt. Og jeg tror, altså, vi lederne har jo vært sammen siden vi gikk på folkehøgskole, så jeg tror liksom folk merker at det er bra miljø oss i mellom.»

- Ingrid

KRIK har fokus på aktivitet i sine samlinger. Om det er lokallag som med fotball, volleyball, kanonball eller hva det måtte være, så står aktiviteten i fokus på en trening. Mesteparten av

tiden på en lokallagssamling går med til å være i fysisk aktivitet. Samtlige intervjuobjekter forteller om at de er glade i fysisk aktivitet og alle er glade for at dette er en viktig del av treningene.

«Det er det sosiale som legger grunnlaget for at aktivitetene er morsomme.»

- Hanne

Her har Hanne blitt spurt om hun er med fordi det er fysisk aktivitet på treningene. Hun er tydelig på at det ikke hadde vært like moro å holde på med aktivitetene dersom det sosiale ikke hadde vært som det er. Hannes synspunkt støttes av det som kommer frem i de øvrige intervjuene. Selv i mer spesialiserte lokallag som til forskjell fra det lokallaget Hanne er en del av fokuserer på en type aktivitet som de driver med hver uke. Ingrid forteller:

«Det er litt annerledes fra vanlige treninger, for da er det sånn at hvis du gjør feil får du høre det litt, og du er nødt til å være på hele tiden. Mens her er det jo slik at man kommer sammen for gøy!»⁶⁷

- Ingrid

Ingrid forteller om en kontekst hvor man «*heier på hverandre*», fremfor å ha fokus på prestasjonsnivå. Den store takhøyden for forskjellig prestasjonsnivå understrekes som et viktig element i arbeidet til KRIK. Som nevnt sier alle at de er glade i fysisk aktivitet, men ingen av dem nevner prestasjonsnivå som noe det er fokus på. Snarere er man enig om at mestringsfølelse og lav terskel er noe av det som preger miljøet positivt.

Rammene som blir lagt av organisasjonens verdigrunnlag trekkes også frem som viktig for miljøet. Vegard forteller:

*Vegard: «Ja altså. Nå er de KRIK-samlingene vi har på fredager. Og i og med at de er på fredager så er de et veldig godt alternativ til andre aktiviteter ungdom gjør i helger som ...»
(lengre tenkepause)*

---

⁶⁷ Spesifiseringen av hva slags trening er fjernet av hensyn til informantens anonymitet.

K: «Festing typisk?»

Vegard: «Festing, gå gatelangs. At det kan hindre at man blir opptatt i feil miljøer da».

Det er altså tydelig viktig for Vegard at han jobber for et miljø med et sunt verdigrunnlag. Det er viktig for ham at KRIK er et alkoholfritt miljø som er noe annet innholdsmessig enn det han opplever som alternativet en fredags kveld. Denne føringen er satt fra organisasjonen sentralt og gjør at det blir et miljø fritt for press til å teste grenser hva gjelder alkohol og andre rusmidler. Denne tryggheten understreker Vegard at han syns det er viktig å jobbe med. Dette understrekes spesielt ved han nevner å bli «opptatt i feil miljøer». Det er ikke min oppfatning som intervjuer at Vegard ønsket å si at alle som drar på fester i helgene var i feil miljø. Snarere vil han si at det var verdifullt å være en del av et litt annerledes alternativ i en ungdomskultur som han opplever i stor grad preges av alkohol.

Alle fire snakker mye om de sosiale relasjonene og kodene som grunnleggende faktorer for å gjøre frivillig arbeid meningsfullt. Det være seg vennskap, opplevelsen av romslighet og trygghet eller det å være et sted hvor det er frihet fra alkoholkulturen man finner andre steder i samfunnet. Det siste punktet henger sammen det som blir neste tema her. Nemlig hvordan forskningsdeltakerne vurderer trosoperspektiver i møte med et meningsfullt frivillig engasjement.

4.3 Trosoperspektiver

I intervjuene ble det fort tydelig at den kristne troen oppleves som viktig i møte med frivilligheten. Det var noe jeg ønsket å prate med de frivillige om, men det var også noe de nevnte før jeg dreide samtalen inn på det. I innledningskapittelet omtalte jeg forskning på frivillige i organisasjoner som driver med religiøst arbeid eller som har religiøse formålsparagrafer. Selv om disse gir verdifull kunnskap, berører de i mindre grad på hvilken måte religion gjør frivillig arbeid meningsfullt. Under skal jeg gå gjennom hva som kom opp i den delen av intervjuene med de frivillige..

«Og jeg blir, når jeg skal holde andakt da, så må jeg jo liksom prøve å komme på noe klokt å si og prøve å dele av mine erfaringer og tanker rundt det å være kristen.»

- Hanne

Hanne forteller om hvilke oppgaver hun har i lokallaget som hun opplever som spesifikt kristne. Flere av de frivillige beskriver oppgavene som ledere som unaturlige å gjennomføre dersom man ikke er kristen selv. Blant annet er det vanlig at ledere utfordres til å lede bønn og holde andakter. De opplever dermed at det å være kristen føles som en slags forutsetning i akkurat dette engasjementet. Samtidig forteller de også at de tenker det går helt fint å være deltaker uten å være kristen selv. For å avklare spurte jeg alle de frivillige om de så på seg selv som kristne. Der var svaret enstemmig ja.

På spørsmål om hvordan hun tror det hadde vært å ha hennes rolle dersom KRIK ikke var en kristen organisasjon svarer Ingrid at det ikke hadde vært det samme. Hun understreker viktigheten av å være del av et kristent miljø, og det å kunne være med å få andre inn i slike miljøer. Her ser det ut til å være en krysning mellom forrige tema og trospektivene. Samtlige understreker at det er viktig for dem at miljøet er kristent. I intervjuene fremstår det som utfordrende for de frivillige å sette fingeren eksakt på hva som er positivt ved at miljøet er kristent.

«Ja, eller både ja og nei. Fordi jeg har vært med i mange forskjellige arrangementer og treninger og kan jo på en måte bli like gira på det, men jeg setter jo veldig pris på at det er det kristne felleskapet og med en andakt. Men det er ikke, jeg tenker ikke på det så mye som jeg tror andre tenker veldig «oi, dette her er kristent», men er det bare, ja selvfølgelig er det kristent.»

- Hanne

Hanne sier at hun setter veldig pris på det kristne felleskapet, men likevel beskriver hun det slik at bevisstheten rundt at det er kristent ikke er så sterk. Vi kommer allikevel frem til noen holdepunkter som er positivt med et kristent miljø. Som nevnt under forrige tema setter Vegard pris på at arrangementene er rusfrie og at de står som et alternativ til en ungdomskultur med alkohol og festing. I tillegg trekker de fram at det føles trygt å være i

miljøer hvor man knytter bånd til andre kristne og mennesker med liknende verdigrunnlag og interesser.

En annen form for trygghet som Mads nevner som viktig for ham er å ha en tilhørighet i landskapet av kristne organisasjoner og menigheter. Det å være frivillig i akkurat KRIK har vist seg å være viktig for ham. Han mener at det verserer en del fordommer mot folk som er kristne, mye fordi at det å være kristen kan være så mye forskjellig. Dermed syns han det er en fordel å være med i at konkret arbeid som folk har hørt om og assosierer med noe.

«Ja, det har de litt mer forhold til, det har de gjerne hørt litt mer om. Kanskje har de vært selv på leir når de var mindre. Og liksom da vet mer om det. Jeg tror gjerne det er den fremmedfrykten når de gjerne ikke vet helt. Og jeg tror mange har et nærere forhold til KRIK selv om de ikke er kristne.»

- Mads

En tilhørighet til et kristent arbeid som i tillegg er noe han opplever at andre jevnaldrende har positive tanker rundt betyr mye. Han sier at det er lettere for ham å si at han er KRIK-er enn at han er kristen.

Et spørsmål som skapte en del samtale med de frivillige gikk på hvorvidt de opplevde at det å være frivillige i KRIK var en del av «kristenlivet» deres. Opplevde de frivillige at arbeidet var en kristen praksis? Det første som tydelig fremkom var at dette var et tema de ikke hadde reflektert så mye over. Med andre ord ble det tydelig at de ikke gikk rundt og tenkte på at «nå er jeg kristen» mens de holdt på med oppgavene sine.

«Det er ikke sånn at man tenker over det i øyeblikket når vi spiller fotball for eksempel, men når man av og til kan få det litt på avstand så ser man at det er jo givende.»

- Mads

Det kommer frem at Mads ikke tenker så mye på den kristne praksisen som kan ligge i å være frivillig i en kristen organisasjon mens han utfører oppgavene sine. Han må løfte blikket

litt og se på engasjementet som en helhet for å bli bevisst det. I løpet av samtalen kommer det frem at flere av de andre også tenker at engasjementet er en slags kristen praksis.

«Ja, og jeg føler, eller jeg går jo på møter og sånn selv, og da er det jo bare jeg som sitter og hører. Og at jeg får veldig mye inn fra forskjellige plasser. Mens her så føler jeg at jeg kan gi noe tilbake igjen.»

- Ingrid

Hanne sier noe liknende, og tendensen i samtalen peker mot at det frivillige engasjementet vurderes som noe annet enn det å være på møter i en menighet. Det ser ut til at det er en mye tydeligere bevissthet rundt at det å gå på en gudstjeneste er en kristen aktivitet, mens det å være frivillig i utgangspunktet anses som en fritidsaktivitet. Samtidig kommer det frem av svaret over, som forøvrig stemmer over ens med de andre intervjuene, at når de får direkte spørsmål om det, så svarer deltakerne at de opplever det som en kristen praksis. Det kan virke som at til tross for at dette ikke er det som ligger lengst fremme i tankene når de utfører sine oppgaver, så er det av stor betydning for dem at de er med på å bidra i et kristent felleskap og et kristent arbeid. Jo mer vi snakker om det jo tydeligere kommer dette frem.

«Og da er det jo mye viktigere for meg at folk kommer, enn hvis det ikke hadde hatt noe formål. Men nå er det jo på en måte for noe større, og ja, hvertfall hvis det er folk som ikke har vært borti miljøet før, så føler jeg at jeg gjør en ekstra innsats for at de skal like seg.»

- Ingrid

Her har Ingrid nettopp blitt spurt om det preger engasjementet hennes at KRIK er kristent. Hun svarer med å understreke at det ikke bare handler om sosiale relasjoner, men at det også handler om å gi folk som ikke har erfaring kristne miljøer et positivt møte med dette. Inntrykket jeg sitter igjen med er at intervjupersonene har et ønske om å få med nye og vurderer modellen til KRIK som en god måte å introdusere nye for kristne felleskap og kristen tro.

Troen er altså viktig for de frivillige. De sier at det ikke hadde vært det samme å være aktive dersom KRIK-treningene ikke hadde vært preget av et kristent miljø, og ikke hadde hatt kristne elementer som bønn og andakt. Videre forteller de om en opplevelse av at frivilligheten er en religiøs aktivitet for dem. Selv om det ikke oppleves på samme måte som å gå på gudstjeneste eller lese i Bibelen, så sier de seg enige i at de driver med kristent arbeide.

4.4 Tillit og ansvar

«Det var veldig tillitserklæring. Da hadde jeg bare vært her et halvt år, og visste ikke hvem disse folkene var før jeg kom til byen. Også plutselig spurte de om jeg ville være en del av det. Og det og var ja, det var veldig stas.»

- Mads

Det siste temaet som fremsto viktig for forskningsteltakerne var opplevelsen av tillit. Det kommer frem at det betød mye for dem å kjenne på den tilliten som de ble vist da de først ble spurt om å være ledere. Denne tilliten har igjen ført til at de har ønsket å ta på seg ansvar for å være med å drive et arbeid. Et fellestrekk for dem er at de begynte som frivillige da de var ganske unge, fra 15-16 år. De forteller om en følelse av å bli satset på uten at de egentlig hadde bevist at de fortjente det. Mads ble bedt om å være med i styret for sitt nåværende lokallag etter å ha vært en der en liten periode som deltaker. Denne følelsen av å bli satset på sitter i og gjør at han snakker om en følelse av forpliktelse ovenfor lokallaget. Det skal utvikles videre, og han ønsker å være en del av prosjektet videre. Et år senere er han leder for hele lokallaget. Han forteller at det oppleves som litt skremmende, men at det også er en stor motivasjon.

«Og det gjør at av og til når jeg synes det er noen sånne stress ting å gjøre: så er det sånn at ok, de har troen på at jeg skal kunne klare det her, og derfor skal jeg kunne klare det.»

- Mads

Vegard understreker også betydningen av at noen ville ha ham med. Han sier at det er føles som viktigere å være med på noe når han har ansvar for noe konkret. Også han forteller om at det var skummelt å bli gitt ansvar i starten. Blant annet forteller han om første gang han ble bedt om å holde en andakt, og om mestringsfølelsen det gav å oppleve at det gikk bra.

«Jeg er veldig glad for at man blir pushet litt også da, fordi det er ikke alltid man hadde tatt det skrittet selv.»

Det kan se ut til at noe av det som gjør det givende å være frivillig i et miljø hvor man blir «pushet» er at man opplever personlig utvikling. En mestringsfølelse som man hadde gått glipp av dersom man hadde vært i en organisasjon hvor man ikke gav de frivillige ansvar tidlig. Denne tilliten er noe Vegard sier at han aktivt prøver å dele med de som nå er i den posisjonen han var i for noen år siden.

«Jeg liker det veldig godt! Jeg synes det er gøy å ha litt ansvar, og også å kunne gi noe tilbake når jeg har fått noe tidligere.»

- Vegard

Ansvaret Vegard føler på, kombinert med mestringsfølelsen det gir når han opplever at lokallaget drives på en god måte og at ting fungerer som de skal, betyr mye for ham. Som nevnt i teorikapittelet holder von Essen frem følelsen av å få brukt sin kompetanse som en viktig del av den selvrealiserende konsekvensen av frivillig arbeid.⁶⁸

Det betyr noe å bli satset på. De frivillige forteller at det å kjenne på ansvar har gitt dem en sterkere motivasjon og en følelse av forpliktelse ovenfor arbeidet. Dette ser igjen ut til å være med på å gjøre det frivillige arbeidet mer spennende og mer betydningsfullt å bruke fritiden sin på.

---

⁶⁸ Von Essen, 2008: s. 160

4.5 Frivillighetens arena

I gjennomgangen av de fire faktorene dukker det stadig opp prat om KRIK og tilknytningen til organisasjonen. Årsaken til at jeg mener at denne tilknytningen ikke kan stilles opp som en av de andre fire kategoriene er at denne organisasjonstilknytningen ikke dukket opp som et direkte svar på hva som betydde noe for dem. Likevel er det flere spor i samtalene som leder meg til å tenke at for disse ungdommene er det en sterk identitet knyttet til det å være med i KRIK.

*«Ja, jeg er en KRIKer og en kristen!»
- Mads*

Første tegn på en sterk følelse av tilhørighet er et begrep de bruker om seg selv. De er ikke «i» KRIK men de «er» KRIKere. Det oppleves forskjellig fra det å si at man er medlem, frivillig eller aktiv i KRIK. Når man etablerer et begrep på denne måten så fremstår engasjementet mindre som en aktivitet og mer som et identitetsspørsmål. Det å få frem at man er en integrert del av organisasjonen er viktigere enn å fortelle hva man gjør i organisasjonen.

De frivillige beskriver ikke en spesielt hyppig eller nær kontakt med organisasjonen sentralt. Allikevel virker de å ha god forståelse av hva det innebærer å være en del av organisasjonen. De ser ut til å dele ambisjonene til KRIK, og viser gjerne til KRIK sentralt sine mål og verdier for å begrunne sitt arbeid. I samtale med Ingrid forteller hun at organisasjonens mål er å nå folk gjennom fysisk aktivitet, og gjengir dermed mye av KRIKs målsettinger slik de står beskrevet i Lokallagsheftet.⁶⁹

Denne typen bevissthet rundt en identitet knyttet til organisasjon ser ikke ut til å komme så tydelig frem i annen forskning. Som vist til i teorikapitlet henviser von Essen først og fremst til de sosiale relasjonene og det å påvirke omgivelsene sine som hovedpoengene i frivillighetens identitetskapende funksjon.⁷⁰ Håkon Lorentzen understreker noe av det samme når han peker på individualiseringen i samfunnet generelt og endringer i frivilliges

---

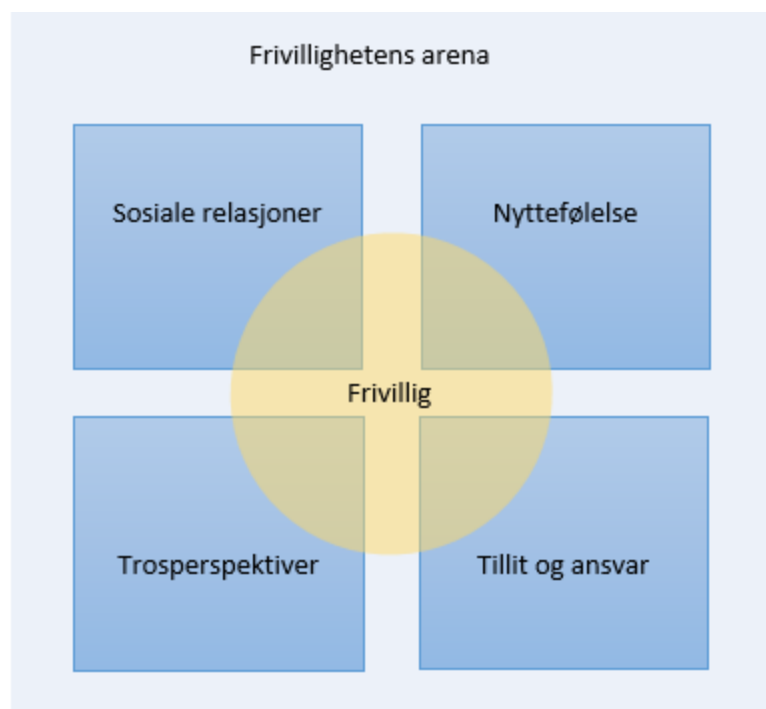
⁶⁹ Lokallagsheftet, KRIK 2013: s. 8

⁷⁰ Von Essen, 2008: s. 153, 155

motivasjon.⁷¹ Denne spenningen vil jeg komme tilbake til i diskusjonskapittelet, og den vil også komme til uttrykk senere i analysen. Det tydelig at den personlige gevinsten er en stor del av det som gjør det frivillige arbeidet meningsfullt, men vi ser allikevel at en tydelig tilhørighet til en større bevegelse er sentralt.

4.6 Kontekst og innhold for meningsfylt engasjement – en modell

I arbeidet med intervjuene ble det tydelig at temaene nyttefølelse, sosiale relasjoner, trosperspektiver og tillit og ansvar utpekte seg som spesifikke faktorer for meningsfullt arbeid. Under hvert tema snakket de frivillige mye om arenaen de frivillige arbeidet skjer på. Ut i fra dette går det an å illustrere hva som gjør frivillig arbeid meningsfullt for mine informanter i følgende modell.

Eksempelet over er en modell hvor den frivillige vektlegger de fire faktorene likt. Hvordan de fire frivillige har vektlagt de forskjellige faktorene er naturligvis individuelt for hver enkelt, og derfor vil også modellen variere etter hvilken frivillig man har som utgangspunkt. Modellen viser de fire faktorene som alle finner sted på arenaen for det frivillige arbeidet. Arenaen er i

---

⁷¹ Lorentzen, 2007: s. 130

følge funnene over organisasjonen og de frivilliges opplevelse av en felles målsetting med den. På samme måte som fotballspillere er avhengige av en fotballbane er de frivillige opptatt av en arena for det frivillige engasjementet. En arena hvor de har plass til å boltre seg og forutsetninger som gir arbeidet innhold. Alle frivillige som har vært med i denne studien er forpliktet over lang tid og det kan godt tenkes at de som er frivillige i en fristilt sammenheng ikke ville lagt så stor vekt på en slik arena som informantene mine gjør.⁷²

«Drivkraften min er vel egentlig selve miljøet. Men innenfor det også synes jeg det er så ekstremt mye.»

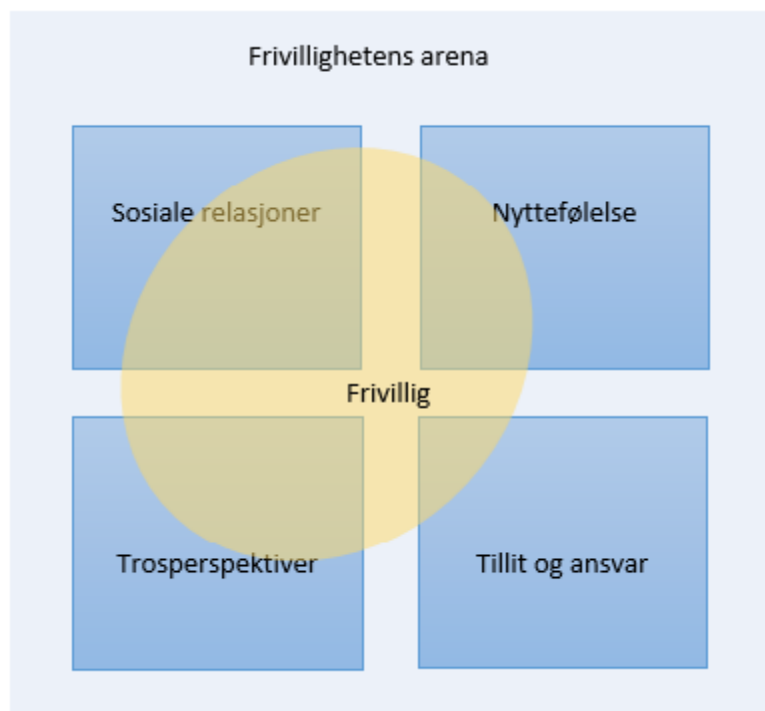
- Vegard

De fire faktorene er plassert som de er med bakgrunn i profilene til de frivillige jeg har møtt, og mye på grunn av måten de bruker ordet «miljø». Som det kommer frem i sitatet over innebærer ordet mer enn bare en bestemt ting for dem. Det later til at de sosiale relasjonene og trosperspektivene kobles sterkt sammen gjennom begrepet. De fire informantene bruker «miljø»-begrepet både når de snakker om hvilken rolle troen spiller i arbeidet og når de snakker om de sosiale relasjonene de har i arbeidet. Derfor har de to kategoriene som er med på å bære miljø-begrepet plassert på venstre side, mens de mer rent individuelle kategoriene er plassert på høyre side.

---

⁷² Lorentzen, 2007: s. 72

Modellen over er et eksempel som stemmer overens med profilen til Ingrid, en av mine frivillige. Hun verdsetter sosiale relasjoner i stor grad og snakker mye om muligheten til å dele et kristent miljø med andre. Dette gjør at hun opplever at arbeidet hennes betyr noe for andre. Dermed blir vektingen hennes sterkere mot sosiale relasjoner, nyttefølelsen og trospektiver. Arenaen for det frivillige arbeidet er å være del av en organisasjon som hun identifiserer seg med. Selv om hun ikke løfter tillit og ansvar frem som en like viktig faktor for henne, så er det fortsatt tydelig at det er en del av pakken som hun mener gjør frivillig arbeid meningsfullt.

Alle de fire frivillige berører de fire faktorene og alle opplever tilknytningen til organisasjonen som viktig for å gi mening til arbeidet. Modellen over måtte ha blitt justert ut ifra hvilken frivillig som danner utgangspunktet for den. Oppsummert blir min påstand at bildet som her dannes av en typisk frivillig er en med sterk lojalitetsfølelse ovenfor sin organisasjon. Den frivillige opplever engasjementet på den frivillige arenaen som meningsfylt gjennom å oppleve tillit og ansvar, få utøve sin tro og dele den med andre, dele gode sosiale relasjoner, og det å legge til rette for at andre skal få ta del i den samme opplevelsen.

5. Drøfting: Hva sier intervjuene oss?

I drøftingen tar jeg med meg funnene fra analysen og prøver å bringe dem i samtale med teorien jeg presenterte i kapittel 2. Det er naturlig å la mine meninger få litt plass og jeg vil derfor være tydelig på når jeg refererer andre forskere og når det er mine meninger som kommer frem. I drøftingen er det mest interessant å ta opp de momentene jeg synes tilfører noe nytt til forskningen. Derfor vil noen av temaene fra analysen til å få større plass enn andre. Jeg legger kapittelet opp slik at første del tar opp noen av mine funn i lys av Lorentzens teori. I andre del vil jeg knytte an til von Essen.

5.1 Felleskapsforpliktelse og individuell utfoldelse

5.1.1 Lojalitet og individualisme

Den kollektive tradisjonen knyttes av Lorentzen i stor grad til fremveksten av organisasjoner og folkebevegelser på 1800-tallet. Den kjennetegnes av at mennesker som er i samme situasjon går sammen for å realisere et felles mål om fremskritt og utvikling.⁷³ I tillegg peker Lorentzen på en utvikling som innebærer en prinsipiell troløshet og stadig større fokus på aktivitet.⁷⁴ Dette kommer som et resultat av en sterk draging mot individuell selvrealisering til forskjell fra kollektiv selvrealisering som preget den kollektive tradisjonen.⁷⁵ Ut i fra dette skulle man forvente at mine informanter forteller om et frivillig engasjement fokusert rundt det man gjør og hvordan de opplever personlig gevinst gjennom relasjoner og personlig utvikling.

Men hvis det er med på å ta knekken på meg, holdt jeg på å si. så tror jeg ikke jeg skal gjøre det. Da tror jeg at jeg kan finne andre ting som ikke er så krevende på en måte.
- Mads

Mads forteller at han ikke føler han kan gjøre dette til sin øverste prioritet, men han er allikevel villig til å strekke seg ganske langt. Så lenge kombinasjonen av arbeidsmengden på skolen og oppgaven i lokallaget ikke «tar knekken» på ham så vil han fortsette å gjøre det.

---

⁷³ Lorentzen, 2007: s. 55

⁷⁴ Lorentzen, 2007: s. 75

⁷⁵ Lorentzen, 2007: s. 130

Om det var tilfellet ville han ikke sluttet helt, men han ville ha funnet noe annet han kunne bidratt med i stedet for det han gjør nå. Selv om han ikke er villig til å satse alt sitt overskudd på organisasjonen vitner det allikevel om en tydelig lojalitet. Noe ønsker han uansett å bidra med.

Det er helt klart at de frivillige har personlig utbytte av å holde på med frivillig arbeid. De forteller om vennskap, om det å få bruke sine egenskaper og om å ha det gøy på samlingene. Forpliktelsen ovenfor organisasjonen artet altså seg ikke likt som i den kollektivistiske tradisjonen Lorentzen beskriver, men den er absolutt tilstede. I analysen kommer det frem at Ingrid har god kjennskap til organisasjonens målsetting og bruker denne når hun skal si noe om hva hun jobber for. Mads bruker uttrykket KRIKer om seg selv og definerer seg klart inn i en større sammenheng. Språket til de frivillige tilsier en sterk opplevelse av et kollektiv. De frivillige er dedikerte til organisasjonen, men veien inn til en slik dedikasjon ser ut til å være motivert av personlig erfaring. Der er det altså en forskjell fra den kollektivistiske tradisjonen som blir skissert hos Lorentzen.

«Jeg hadde jo ikke gjort det om jeg ikke synes det var gøy.»

- Hanne

Hanne forteller om hvordan hun kom i gang som frivillig i KRIK. Hun snakker om den positive opplevelsen av å være deltaker og hvordan den påvirket henne til å si ja når hun ble spurt om å bli en av de frivillige i lokallaget. De frivillige har opplevd at det var en god plass å være da de først møtte organisasjonen, og dette fører til en lojalitet og en vilje og til å være med å bidra senere. For KRIKerne kan det handle om et møte med et trygt kristent miljø, gleden av å drive med idrett eller venner som får dem med. Når de frivillige da har funnet veien inn blir rammene for engasjementet svært viktige, og også nødvendige for at det frivillige arbeidet skal være meningsfullt.

Jeg vil påstå at KRIK fremstår som en senmoderne ungdomsorganisasjon, og ser annerledes ut enn de klassiske ungdomsorganisasjonene Lorentzen beskriver. Funnene tilsier at det ikke er sosial status, tilknytning til andre organisasjoner eller menighetsbakgrunn som avgjør om man blir en del av KRIK. Det handler om en tilknytning på et mer emosjonelt nivå. KRIK

bruker et større spekter av virkemidler enn hva de klassiske organisasjonene gjorde. De baserte seg i mye større grad på verdifundamentet alene. KRIK har mange forskjellige typer tilbud som er med på å engasjere folk, i tillegg til et verdigrunnlag som de frivillige ser ut til å verdsette.

Dermed er jeg bare delvis enig med Lorentzen når han sier at kollektivismen gradvis erstattes av en «what's in it for me»-individualisme.⁷⁶ Mine funn tilsier en bevegelse i hva som får mennesker til å gå inn i frivillige engasjementer, men den kollektivistiske tankegangen ser fortsatt ut til å være til stede i deres arbeid. Selv om KRIK fungerer som en senmoderne ungdomsorganisasjon finner jeg tydelige preg av en fellesskapskultur. De frivillige forteller om en tydelig lojalitet i forhold til organisasjonen. De ønsker å fortsette som frivillige over tid, men ser for seg at rollene deres kan endre seg. Altså uttrykkes det tanker om at oppgavene kan forandre seg, men at de ønsker å forbli tilknyttet den samme organisasjonen. Lorentzens analyse stemmer i form av at de klassiske organisasjonene er under hardt press og at den kollektive tradisjonen ikke har samme åpenbare fotfeste som den en gang hadde. Samtidig vil jeg påstå at kollektivistiske idealer fortsatt har en plass i den en senmoderne ungdomsorganisasjon. Kollektivismen skaper ikke engasjementet i like stor grad, men den er fortsatt essensiell for å holde liv i det.

5.2.2 Aktivitetsfelleskap eller verdibasert miljø?

I følge Lorentzen er den tydelige tendensen til at man går fra et verdifelleskap til et aktivitetsfelleskap. Det er høy oppslutning rundt frivillige organisasjoners arrangementer, men lav interesse for å være med som medlemmer og for å forplikte seg til langvarige engasjementer.⁷⁷ I modellen har jeg ikke et felt som omhandler aktivitetene til de frivillige helt konkret. Modellen sikker ikke så mye om hva de frivillige gjør når de er på trening. Hvordan kan dette ha seg?

Den eneste av de frivillige som uoppfordret trekker frem aktiviteten som noe som det er viktig for henne å holde på med, er Ingrid. Dette er heller ikke så overraskende med tanke på at hun er med i et spesialisert lokallag. Altså et lokallag som har en bestemt aktivitet de

---

⁷⁶ Lorentzen, 2007: s. 70

⁷⁷ Lorentzen, 2008: s. 75

driver med på alle treninger. Hun forteller også om at dette er noe hun holder på med i andre sammenhenger enn KRIK. Allikevel er ikke selve aktiviteten det hun vil trekke frem når hun skal fortelle om det hun virkelig brenner for. De øvrige frivillige forteller at de synes den fysiske aktiviteten er morsom å holde på med, og et fint utgangspunkt for en samling, men også de drar fokus over på andre ting når de skal fortelle hvorfor det er meningsfullt å være frivillige.

Et av ordene som fremsto som mest ladet med mening i intervjurunden var ordet «miljø». De frivillige bruker begrepet svært ofte, både som et uttrykk for noe de ønsker å få med seg andre inn i, noe som de er takknemlige for å være en del av og som noe de ønsker å være med på å forbedre. I avslutningen av analysen nevner jeg at ordet miljø knyttes både til de gode sosiale relasjonene og til tropspektivene.

Ut i fra det jeg ser i intervjuene trekker de frivillige frem to kategorier som preger miljøet. For det første kjennetegnes miljøet de beskriver av de sosiale relasjonene innad i lokallaget. De frivillige forteller om et felleskap som er preget av åpenhet og takhøyde. Et sted hvor man «heier» på hverandre og tillater at det blir gjort feil. I tillegg har de frivillige venner i lokallagene, og har i så måte personlig gevinst av det sosiale miljøet.

De snakker også om et miljø som preges av kristne verdier. Fraværet av alkohol og et verdigrunnlag som på mange måter gir et alternativ til et ungdomsmiljø som medfører drikkepress og festing. I tillegg forteller de at de setter pris på å være i et miljø med andre kristne. De trives sammen med mennesker som er opptatt av de samme tingene som dem selv.

Med utgangspunkt i dette, samt noen av momentene fra første del av drøftingen, vil jeg påstå at de frivillige tegner skissen av et felleskap tydelig preget av verdier. Det som holder de frivillige i engasjementet ser ikke ut til å være den fysiske aktiviteten eller de konkrete oppgavene de frivillige har ansvar for. De blir der fordi de opplever at de er delaktige i et miljø som betyr noe viktig for dem selv og for dem de deler miljøet med.

Aktivitetsfellesskapene ser ikke ut til å være en stor trussel for det frivillige engasjementet slik som jeg har møtt det i intervjuene.

Bryter dette da tvert med det Lorentzen skriver om når han snakker om verdibaserte felleskap under press?⁷⁸ De frivillige jeg har snakket med er allerede engasjerte i KRIK, og leter dermed ikke etter motivasjon til å starte med noe. Jeg forstår Lorentzen slik at han snakker om et frivillighetsmarked med et utall av tilbud, hvor det er dem som klarer å tilby de mest fengende aktivitetene som vinner de frivillige. De frivillige jeg har snakket med ser ikke ut til å være i dette markedet i det hele tatt. De har funnet en plass og oppdaget at det var mer enn aktivitetene som var attraktive.

Dermed opplever jeg at Lorentzen kommer med en svært viktig bemerkning for organisasjoner som sliter med å tiltrekke seg medlemmer. Det er viktig å spille på lag med tendensene Lorentzen beskriver for å være attraktive i frivillighetsmarkedet. Når organisasjonen så har klart å få med folk, tyder mine funn på at det er verdiene som holder dem der. Den manglende lojaliteten som Lorentzen beskriver er kanskje et uttrykk for at organisasjoner i for stor grad satser på slike aktivitetsfelleskap.⁷⁹

I tilfellet med KRIK kan det se ut som om de frivillige først ble interessert fordi det var et tilbud om å drive med fysisk aktivitet, eller at venner dro dem med. Det ser ikke ut til at KRIKs verdigrunnlag var hovedgrunnen til at de ville være med. Men verdigrunnlaget er helt sentralt for at de skal ønske å bli værende. Derfor blir min påstand at verdifelleskapene ikke nødvendigvis er utdaterte. I dette tilfellet ser KRIK ut til å ha det som skal til for å gi de frivillige et innholdsrikt og meningsfullt engasjement. Men dersom verdifelleskapene skal overleve er de avhengige av å tilpasse seg konkurransen de får fra mer aktivitetsbaserte felleskap. KRIK arrangerer flere store leirer i løpet av et år hvor frivillige ikke er nødt til å være medlemmer. Dermed har de muligheten til å bli med som instruktører i en idrett, vakter eller møteleder. Dette gjør at organisasjonen får en anledning til å vise seg frem for de frivillige i håp om at de kommer tilbake ved en senere anledning.

---

⁷⁸ Lorentzen, 2008: s. 75

⁷⁹ Lorentzen, 2008: s. 75

5.2 Identitetsskapende tro

I innledningen er et av mine delspørsmål rettet mot hvorvidt forskningsdeltakernes tro er med på å gjøre det frivillige engasjementet meningsfullt. Mine informanter er frivillige i en kontekst hvor trosutøvelse i form av bønn og forkynnelse er en del av samlingene de er med på å organisere. Da kommer det heller ikke som noen stor overraskelse at de også vurderer dette som en sentral del av sitt frivillige engasjement. Allikevel var jeg nysgjerrig på om troen var et element ved den frivillige aktiviteten, men ikke nødvendigvis en av faktorene som gjorde det meningsfullt. De frivillige snakket om tro på forskjellige måter. Både som en del av det å høre til et miljø hvor troen fikk plass, og om troen i frivilligheten på et personlig plan. Jeg har drøftet miljøet og rollen det spiller over, og vil derfor fokusere på troen på et personlig plan her.

Som jeg viser til i teorien tar Johan von Essen opp tre funksjoner ved frivillig arbeid. En av disse er den identitetsskapende funksjonen. Denne presenterer han gjennom to underkategorier. Den første går på å få en sosial posisjon og å knytte sosiale relasjoner med mennesker man trives med. Den andre går på opplevelsen av å gjøre en forskjell gjennom den konkrete saken man jobber med. Det ideelle arbeidet blir et bidrag til å forbedre samfunnet.⁸⁰ Et annet punkt som er interessant i sammenheng med identitetsskaping er når von Essen diskuterer de frivilliges forhold til organisasjonens ideologi. De frivillige snakker ikke om en organisasjons ideologi som sin egen. De møter den heller med sine egne vurderinger, og skaper med dette en personlig ideologi.⁸¹

Resten av denne delen av drøftingen tar utgangspunkt i teorien over og vil presenteres i to underkapitler som representerer det informantene trakk frem i intervjuene.

5.2.1 Identitet og ideologi

Som nevnt i analysen kommer det frem at de frivillige opplever å ha en tilhørighet til en kristen organisasjon og får muligheten til å utøve og utvikle sin egen tro. I et av sitatene til Mads forteller han om det å være en «KRIKER» og hva det betyr i møte med andre som ikke

---

⁸⁰ Von Essen, 2008: s. 153-157

⁸¹ Von Essen, 2008: s. 133

er kristne. Han setter pris på å kunne definere seg selv inn i en kontekst som skaper positive assosiasjoner. Vi husker også fra tidligere at Ingrid knytter sterkt an til organisasjonens målsetting når hun skal beskrive hva hun personlig jobber for.

En forskjell her er at von Essen ikke intervjuer frivillige fra religiøse organisasjoner. Det er mulig at en av årsakene til at jeg i større grad enn han, støter på frivillige som identifiserer seg med sin organisasjon, kan være at en sentral del av det å være kristen handler om tilhørighet til en menighet eller til et felleskap hvor man møter andre kristne. I så tilfelle kan det gi mening at frivillige i kristne organisasjoner i større grad enn andre identifiserer seg med organisasjonen.

Samtidig finnes det likhetstrekk mellom religiøse organisasjoner og andre organisasjoner som bygger på ideologi. En ideologi og en religion kan ha samme funksjon i form av å samle mennesker rundt noe som er større enn dem selv. Det er for eksempel ikke helt uvanlig å se noen definere seg som AuF'er eller Høyre-mann/-kvinne. I et samfunn med flere politiske partier, flere religioner og et mangfold av meninger vil ikke politiske ideologier eller religiøse bevegelser gå tomme for motivasjon for å drive med sitt arbeid. Dermed jobber man alltid med noe større enn oppgavene her og nå. Von Essen peker på at det oppleves meningsfylt å arbeide med noe som er større enn seg selv, og at det er en positiv faktor at man aldri går tom for slikt arbeid.⁸²

Ut i fra det jeg skisserer over vil jeg argumentere for at mine informanter skildrer et annerledes forhold til sin organisasjon enn det von Essen støter på i sin studie. Tendensen hos von Essen går mot at de frivillige bruker organisasjonen til å skape sin egen ideologi og identitet. Jeg opplever at mine informanter går lenger i å la organisasjonen definere deres identitet. De ser også i større grad ut til å være villige til å la KRIKs ideologi bli deres egen.

5.2.2 Identitet og praksis

I KRIK er trosutøvelse en mindre del av det frivillige engasjementet enn hva tilfellet typisk er i menigheter eller misjonsorganisasjoner. På en lokallagtrening har man en kort andakt og en

---

⁸² Von Essen, 2008: s. 166

bønn, mens den aller største delen av samlingen går med til fysisk aktivitet. De har anledning til å være med først og fremst fordi de er glade i å holde på med idrett, og la trosutøvelsen være noe som kommer i tillegg. I en menighet eller på møter med en misjonsorganisasjon er gjerne trosutøvelsen noe som tar betraktelig større plass. Allikevel sier alle de frivillige jeg har pratet med at den kristne konteksten de samles i er veldig viktig for dem. Om den er viktig for KRIKere, vil man kunne anta at det også er viktig for frivillige som har den som betraktelig større del av sitt engasjement.

De frivillige bruker altså ikke så mye tid på konkrete kristne praksiser. Det ser allikevel ut til at de vurderer hele sitt engasjement som et uttrykk for sin tro. I det de utfører oppgavene sine forteller de at bevisstheten rundt at arbeidet er kristent ikke nødvendigvis er så stor. Det er ikke før de ser på engasjementet som en helhet at opplever det som en trospraksis. Selv om de frivillige ikke sier det eksplisitt så får man allikevel inntrykk av at de frivillige tenker litt misjonalt. Det er helt klart viktig for dem å få nye med. Ingrid sier at det at KRIK er kristent gjør henne ekstra opptatt av at de nye skal trives. Dette misjonale synet kan tolkes som et uttrykk for det samme som når von Essen påpeker utbyttet de frivillige får av å prege samfunnet på en positiv måte. Den kristne troen er viktig for de frivillige, og i forlengelse av det er det naturlig at det oppleves som viktig å være med å spre den.

Det at de frivillige opplever frivilligheten som en kristen praksis i seg selv understreker at den er en viktig faktor for å gjøre arbeidet meningsfullt. Som von Essen peker på er det identitetsbyggende å holde på med arbeid som man opplever at andre har glede av. Jeg opplever at informantene tillegger utøvelsen av religion en viktig rolle i form av å skape både sosial og personlig identitet.

5.3 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg drøftet to grunnleggende momenter. Jeg har forsøkt å kommentere Lorentzens tese om at kollektivismen er på vei ut av organisasjonsfrivilligheten. Dette har jeg gjort gjennom å trekke frem funn i analysen som tyder på at kollektivismen ikke nødvendigvis er borte, men at den utarter seg annerledes enn før. Lorentzen peker på viktige poenger når han omtaler spisset konkurranse og stor oppslutning rundt aktivitetsfelleskap. Min påstand blir at kollektivismen og de verdibaserte felleskapene

fortsatt har en rolle å spille, men at de må tilpasse seg premissene som Lorentzen beskriver for å kunne tiltrekke seg medlemmer i en ny tid.

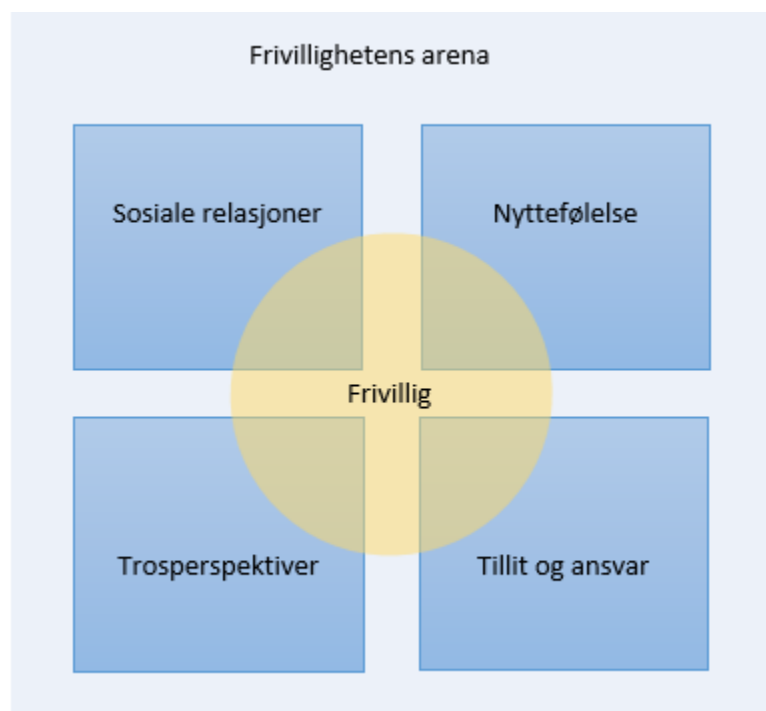
Videre har jeg forsøkt å vise religionens viktige rolle som identitetskaper. Jeg har også argumentert for at et verdigrunnlag er vesentlig for at en frivillig skal la seg identifisere med en organisasjon. Dette står litt i mot von Essens påstand om at det er den frivillige bruker organisasjonens verdier til å forme egen ideologi. Jeg har også forsøkt å vise hvordan frivilligheten tolkes som en kristen praksis og at dette er med på å bygge identitet for de frivillige.

6. Avsluttende refleksjoner

Avslutningsvis vil jeg prøve å oppsummere hva jeg har oppnådd med denne oppgaven. Har jeg klart å svare på forskningsspørsmålet, og har jeg bidratt med å tilføre forskningen noe nytt? Forskningsspørsmålet lød:

«Hvilke faktorer spiller inn for å gjøre frivillig engasjement i en kristen organisasjon meningsfullt?»

Jeg opplever at modellen jeg la frem i analysens siste del står igjen som mitt tydeligste svar på forskningsspørsmålet. De frivillige ble bedt om å fortelle om hva som gjorde at det var viktig for dem å holde på med frivillig arbeid, og modellen ble til med utgangspunkt i deres svar.

Vi ser at de frivillige løfter frem organisasjonen som en viktig arena for det frivillige arbeidet. Frivilligheten kunne foregått andre steder, men får økt mening av å skje i en bestemt kontekst. Organisasjonens verdigrunnlag og arbeidsmetoder danner utgangspunktet for de fire hovedkategoriene kan oppleves på best mulig måte. Det kan sammenlignes med å spille

fotball. Spillet (frivilligheten) blir mer naturlig, morsommere og mer forutsigbart dersom banen (organisasjonen) det spilles på har jevnt og godt underlag.

De frivillige fokuserte på fire faktorer når de fortalte om hva som gjorde engasjementene meningsfulle. De sosiale relasjonene de opplevde i lokallaget gir dem venner og er i så måte er det viktig for deres liv utenom frivilligheten. I sammenheng med de sosiale relasjonene forteller de også viktigheten av å være en del av et miljø som inkluderer og bygger opp. Denne siste erfaringen tar oss videre til opplevelsen av å være nyttig for andre. For det første forteller de frivillige om å gi noe tilbake til en organisasjon som er viktig for dem. Videre forteller de om betydningen av å se nye bli en del av miljøet. Både fordi miljøet er en god plass med gode sosiale relasjoner og fordi miljøet er et sted hvor man deler tro og kristne verdier. Trosperspektivene kommer inn som en av forutsetningene for at de ønsker å være frivillige i akkurat KRIK. Det er viktig for dem at de er et sted hvor de får uttrykke og praktisere egen tro, samt at de får dele denne troen med andre. Som den siste faktoren de frivillige trekker frem er opplevelsen av å bli satset på. De forteller at de opplevde høy grad av tillit fra organisasjonen og ble gitt ansvar for oppgaver som var spennende og utfordrende. Dette gav dem mestringfølelse og en følelse av å være ønsket i organisasjonen.

Forskningen i norsk kontekst har i stor grad vært fokusert rundt årsakene for frivillig arbeid. Denne studien søker å se på de faktorene som er viktige for å holde liv i et engasjement og ikke hva som forårsaker det. I den sammenheng viser jeg at flere av faktorene som gjør frivillig arbeid meningsfullt er preget av kollektivism. Allikevel er jeg enig med Lorentzen i at kollektivismen ikke er det som skaper engasjementene. Motivasjonen for å gå inn i et frivillig engasjement er stor grad preget av individuell selvrealisering. Denne forskningen bidrar dermed med å justere synet på viktigheten av kollektive tendenser. Til tross at de ikke lenger fremstår som hovedfaktor for å skape engasjement, vil jeg påstå at de spiller en viktig rolle i å bevare det.

Motivasjonen for valg av tema var at jeg ønsket å lære mere om hvordan jeg som prest i Dnk kan være med på å legge til rette for meningsfulle engasjementer for de frivillige. Denne oppgaven og litteraturen forteller meg at selv om de frivillige gjerne tiltrekkes av aktiviteter og individualistisk selvrealisering, spiller de kollektive idealene fortsatt en viktig rolle for å

holde de på frivillige over tid. Tilhørighet og forpliktelse danner utgangspunktet for å skape meningsfulle engasjementer. De frivillige ønsker å bli satset på, få del i et verdsett de kan identifisere seg med, bygge relasjoner og å oppleve at de arbeider for noe større enn seg selv.

Vedlegg 1: Intervjuguide

Innledning

Innledningen av intervjuet gikk med til å snakke om hvordan intervjuet foregikk, forventninger. Her ble det også mulighet for informantene å stille spørsmål.

Generelt engasjement

- Hvor lenge har du vært frivillig i KRIK?
  - Var du frivillig på leir eller lokallag først?
  - Møtte du KRIK på leir eller lokallag?
- Har du hatt flere verv?
  - Hva er forskjellene mellom tidligere verv og dette?

Engasjementets innhold

- Hvilke oppgaver har du?
  - Hvor ofte er du på trening, hvor mange timer i uka?
  - Samarbeider du med mange?
  - Hvor lang tid bruker du på forberedelser?
  - Har du flere engasjementer?
  - Liker du noen av oppgavene dine bedre enn andre?

Opplevelsen av frivilligheten

- Hvordan er det å være frivillig i KRIK?
  - Hva opplever du som viktig med engasjementet?
  - Er de samme tingene viktig nå, som de var når du begynte som frivillig?
- Hva vil du si det sosiale betyr for deg?
  - Har du amnge venner i lokallaget?
  - Var det venner/kjente som vervet deg?
- Hva betyr det for deg at KRIK er en kristen organisasjon?
  - Preger det engasjementet ditt?
  - Får andaktene og bønn mye plass i treningene?
  - Hva er tro for deg?

- Føler du at engasjementet er et uttrykk for troen din?
- Tenker du at du vil dra nytte av engasjementet ellers i livet?
  - Hvordan påvirker det lekser eller studier?
  - Får du erfaring du vil dra nytte av senere?
  - Kommer du til å be om attest når du gir deg som frivillig?

Vedlegg 2: Godkjenningsbrev fra NSD

Fredrik Saxegaard
PO BOX 5144 Majorstuen
0302 OSLO

Vår dato: 19.01.2018

Vår ref: 57781 /3 /EPA

Deres dato:

Deres ref:

Tilråding fra NSD Personvernombudet for forskning § 7-27

Personvernombudet for forskning viser til meldeskjema mottatt 14.12.2017 for prosjektet:

57781

Behandlingsansvarlig

Daglig ansvarlig

Student

Hva skaper mening i frivillig engasjement?

Stiftelsen Det teologiske menighetsfakultet, ved institusjonens øverste leder

Fredrik Saxegaard

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon finner vi at prosjektet er unntatt konsesjonsplikt og at personopplysningene som blir samlet inn i dette prosjektet er regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. På den neste siden er vår vurdering av prosjektopplegget slik det er meldt til oss. Du kan nå gå i gang med å behandle personopplysninger.

Vilkår for vår anbefaling

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon
- vår prosjektvurdering, se side 2
- eventuell korrespondanse med oss

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Ved prosjektslutt 01.06.2018 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av personopplysninger.

Se våre nettsider eller ta kontakt dersom du har spørsmål. Vi ønsker lykke til med prosjektet!

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Eva J. B. Payne

Kontaktperson: Eva J. B. Payne tlf: 55 58 27 97 /eva.payne@nsd.no

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi:

FORMÅL

Formålet er å forstå mer om hva som gjør at unge mennesker blir værende i et frivillig engasjement i organisasjonen Kristen Idrettskontakt. Hva gjør det frivillige arbeidet meningsfullt, eller verdt å holde på med?

INFORMASJON OG SAMTYKKE

Du har opplyst i meldeskjema at utvalget (frivillige 18-21 år) vil motta muntlig informasjon om prosjektet, og samtykke muntlig til å delta. Vi gjør oppmerksom på at for å innhente et gyldig samtykke må utvalget minst motta følgende informasjon:

- hva som er formålet med prosjektet og hva opplysningene vil bli brukt til
- hvilke opplysninger som samles inn og hvordan opplysningene samles inn (inkludert bruk av lydopptak)
- at deltakelse i prosjektet er frivillig, og at man kan trekke seg uten begrunnelse
- hvem som vil få tilgang til opplysningene
- når prosjektet vil bli avsluttet (01.06.2018) og hva som vil skje med opplysningene ved prosjektslutt (opplysningene anonymiseres)
- navn og kontaktopplysninger til behandlingsansvarlig institusjon (Stiftelsen Det teologiske menighetsfakultet)
- navn og kontaktopplysninger til den daglig ansvarlige for prosjektet (Fredrik Saxegaard), samt til studenten (Kjetil Borgenvik)

SENSITIVE PERSONOPPLYSNINGER

Det fremgår av meldeskjema at du vil behandle sensitive opplysninger om etnisk bakgrunn eller politisk/filosofisk/religiøs oppfatning.

INFORMASJONSSIKKERHET

Personvernombudet forutsetter at du behandler alle data i tråd med Stiftelsen Det teologiske menighetsfakultet sine retningslinjer for datahåndtering og informasjonssikkerhet. Vi legger til grunn at bruk av privat pc/mobil lagringsenhet er i samsvar med institusjonens retningslinjer.

PROSJEKTSLUTT

Prosjektslutt er oppgitt til 01.06.2018. Det fremgår av meldeskjema at du vil anonymisere datamaterialet ved prosjektslutt.

Anonymisering innebærer vanligvis å:

- slette direkte identifiserbare opplysninger som navn, fødselsnummer, koblingsnøkkel
- slette eller omskrive/gruppere indirekte identifiserbare opplysninger som bosted/arbeidssted, alder, kjønn
- slette lydopptak

For en utdypende beskrivelse av anonymisering av personopplysninger, se Datatilsynets veileder:

<https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/regelverk-skjema/veiledere/anonymisering-veileder-041115.pdf>

Litteraturliste

- Fretheim, Kjetil (red.) (2014). *Ansatte og frivillige – Endringer i Den norske kirke*. Oslo: Prismet bok, IKO-Forlaget.
- Fretheim, Kjetil, Lorentzen, Håkon & Mongstad, Sverre Dag (2016). *Felleskap og organisering – Frivillig innsats i kirkens trosopplæring*. Oslo: Prismet bok, IKO-Forlaget
- Haers, Jaques & von Essen, Johan (2015). Christian calling and volunteering, i von Essen, Johan, Hustinx, Lesley, Haers, Jaques & Mels, Sara (red.), *Religion and volunteering: Complex, contested and ambiguous relationships*, (s. 23-40), Switzerland: Springer international publishing
- Karlsen, Silje (2016). *157 bønner – Kan bønner «utenfra» prege et bønneliv «innenfra»?* , Oslo: Det teologiske Menighetsfakultetet
- Kristen Idrettskontakt, (2018). *Lokallagsheftet – bli inspirert!*, Oslo: KRIK sentralt
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2015). *Det kvalitative forskningsintervju (3. utgave)*, Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Lichterman, Paul (2015). Religion and social solidarity, i von Essen, Johan, Hustinx, Lesley, Haers, Jaques & Mels, Sara (red.), *Religion and volunteering: Complex, contested and ambiguous relationships*, (s. 241-261), Switzerland: Springer international publishing
- Ljønes, Martine (2015). *Seksuelle krenkelser – et tema i ledertreningen?*, Oslo: Det teologiske Menighetsfakultetet/Høgskolen Diakonova
- Lorentzen, Håkon (2004). *Felleskapets fundament: sivilsamfunnet og individualismen*, Oslo: Pax Forlag A/S
- Lorentzen, Håkon (2007). *Moraldannende kretsløp: Stat, samfunn og sivil engasjement*, Oslo: Abstrakt forlag AS
- Music, Mark A. & Wilson, John (2008). *Volunteers: A Social Profile*, Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press
- Peräkylä, Anssi (2007). Conversation analysis, i Seale, Clive, Gobo, Giampietro, Gubrium, Jaber F. & Silverman, David (red.) *Qualitative research practice (Concise paperback version)*, (s. 153-167) London: Sage Publications

- Rapley, Tim (2007). Interviews, i Seale, Clive, Gobo, Giampietro, Gubrium, Jaber F. & Silverman, David (red.) *Qualitative research practice (Concise paperback version)*, (s. 15-33) London: Sage Publications
- Seale, Clive (2007). Quality in Qualitative Research, i Seale, Clive, Gobo, Giampietro, Gubrium, Jaber F. & Silverman, David (red.) *Qualitative research practice (Concise paperback version)*, (s. 379-389) London: Sage Publications
- Steensnæs, Margit B. (2014), *Frihet, felleskap og mestring*, Oslo: Diakonhjemmet høgskole
- Trysnes, Irene (2012). *Å campe med gud – En studie av kristne sommerstevner på Sørlandet*, Oslo: Prismet bok, IKO-Forlaget
- von Essen, Johan, Hustinx, Lesley, Haers, Jaques & Mels, Sara (2015). Religion and volunteering, i von Essen, Johan, Hustinx, Lesley, Haers, Jaques & Mels, Sara (red.), *Religion and volunteering: Complex, contested and ambiguous relationships*, (s. 1-20), Switzerland: Springer international publishing
- von Essen, Johan (2008). *Om det ideelle arbeidets betydelse – en studie om människors livsåskådningar*. Uppsala: Universitetstryckeriet.
- Wollebæk, Dag, Sætrang, Synne & Fladmoe, Audun (2015). *Betingelser for frivillig innsats - Motivasjon og kontekst*, Bergen/Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor

Nettkilder

- Kristen Idrettskontakt, (2017). *Strategiplan 2018-2021*. Hentet 03.02.18 fra http://dok.krik.no/GF17/strategiplan_2018-2021.pdf